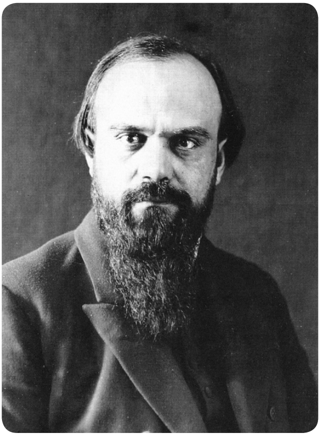
SFÂNTUL NICOLAE VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

SIMBOLURI ȘI SEMNE

Predania

SFÂNTUL **NICOLAE**

VELIMIROVICI

EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

SIMBOLURI ŞI SEMNE

traducere din limba sârbă
Adrian Tănăsescu-Vlas
Ionuţ şi Sladjana Gurgu

tipărită cu binecuvântarea
**PREASFINŢITULUI
PĂRINTE GALACTION**
Episcopul Alexandriei şi
Teleormanului

Bucureşti 7517/2009

Predania

ÎN LOC DE PREFAȚĂ
Scrisoare către studenții theologi despre filosofia Creştină

În mai multe rânduri, mi-ați pus întrebarea: „Are Creştinismul filosofia sa proprie sau nu are?" La Istoria filosofiei v'au învățat că filosofi Creştini pot fi numiți Descartes, Kant, Leibniz, Berkeley, James, Soloviov şi alții.

Ați auzit că scolastica Romană l-a adoptat pe Aristotel ca filosof oficial, cu toate că învățătorul bisericesc apusean Tertullian a zis: „Filosofii sânt patriarhii ereziei." Pe voi însă v'a tulburat marea lipsă de conglăsuire dintre aceşti filosofi în problemele existențiale. Cum pot fi ei numiți „filosofi Creştini," de vreme ce nu au aceeaşi învățătură despre Dumnezeu, despre suflet, despre natură? „Ca toți aceeaşi să grăiți," porunceşte Apostolul, „şi să nu fie între voi dezbinări, ci să fiți întemeiați într'un gând şi într'o înțelegere." /I Cor. 1:10/ Voi ştiți că descoperirea Creştină este fără greşeală, nici măcar o iotă din ea. Cum ar fi cu putință atunci ca filosofia, care s'ar fi ivit din această credință, să fie plurală, nu singulară, nu una, ci mai multe? Şi încă cu asemenea nepotriviri şi contradicții între afirmații!

La întrebarea voastră, eu v'am răspuns: Creştinismul are înțelegerea sa aparte despre viață şi despre lume, organică şi sistematică, însă deosebită de toate filosofiile omeneşti. Şi atât. Dar v'am făgăduit că, odată şi odată, o să vă înfățişez mai pe larg această concepție Creştinească. Propunând acum atenției voastre cărticica aceasta, împlinesc făgăduința pe care am dat-o. În ce fel – să judece Biserica. Aceasta

nu este filosofia mea personală – Doamne fereşte! – ci, cred eu, înțelegerea pe care Biserica Ortodoxă Universală a ținut-o de la începutul său şi până astăzi. Să vă spun ce-i aici al meu: faptul că toată experiența mea cea mai bună de viață este în conglăsuire cu ceea ce luminătorii Bisericii noastre au zis şi au scris. Aşadar, ceea ce însumi am primit şi mi-am însuşit, aceea vă predanisesc.

Un istoric Englez (Gibbon), scriind despre Roma Cezarilor, spune că pe atunci religia era văzută de popor ca adevărată, de filosofi – ca mincinoasă, de oamenii de stat – ca folositoare. Şi astăzi, în Europa Creştinată, se pot auzi asemenea declarații. Deseori se repetă zisa: „Religia este filosofia poporului de rând!" Dar, întrebăm noi, care religie? Acel istoric Englez vorbeşte despre religia păgână, închinătoare la idoli. Dacă aceea se numeşte religie, atunci e o nebunie să numim Creştinismul religie. Ce unire este între Hristos şi Veliar? Creştinismul nu e religie, în rând cu toate celelalte religii omeneşti, nicidecum, ci Creştinismul este descoperirea cerească a adevărului, Vestea de Bucurie a neamului omenesc, nu de la om sau înger, ci de la Însuşi Dumnezeu Făcătorul. Hristos a zis: „Veți cunoaşte adevărul, şi adevărul vă va face slobozi." De ce vă va face slobozi? Tocmai de religii, de filosofiile omeneşti, de concepțiile mincinoase ale lumii, de silnicia tuturor rătăcirilor lumeşti, care se împotrivesc Adevărului, sub orice nume ar fi ele şi pe orice tavă ar fi servite. În acest sens, spune şi marele Apostol: „Vedeți să nu vă fure cineva cu filosofia şi deşartă înşelăciune, dupre predania oamenilor, dupre stihiile lumii, şi nu dupre Hristos." /Col. 2:8/ Pentru că adevărul este unul, iar cugetările omeneşti sânt

multe. Adevărul este totdeauna acelaşi, şi totdeauna egal cu sine. Adevărul lui Hristos nu este paralel cu nici un sistem făurit de raţiunea personală a unui om. Dar, despre aceasta, doar în treacăt şi doar ca să vă întăresc în convingerea următoare: Creştinismul nu e nici una dintre religii, nici una dintre filosofii, ci organismul cu totul aparte, original şi desăvârşit al adevărului dumnezeiesc viu, purtător de lumină şi purtător de mântuire. Aceasta, şi ca să ştiţi cu ce convingere am scris această lucrare pe care v'o închin vouă, viitorilor păstori şi purtători de stindard ai Bisericii lui Hristos.

Am numit această alcătuire „Simboluri şi semnale" pentru că nu am putut găsi în limba Sârbă cuvinte care să aibă întocmai acelaşi înţeles cu acestea. „Chipuri şi asemănări" ar fi putut doar în parte să înfăţişeze ceea ce se cuprinde în cuvintele „simboluri şi semne."

Lucrarea de faţă nu este nici exhaustivă, nici definitivă. Ea este doar un îndrumător – însă de nădejde, cred eu – care vă va putea sluji cu folos în propria voastră cercetare şi descifrare a minunilor lumii lui Dumnezeu. Prins de treburile eparhiale, eu însumi de-abia am găsit timp să scriu chiar şi acest puţin. Îmi pun însă nădejdea în voi, care veţi cuprinde şi vă veţi însuşi aceste cuvinte scrise, că la vremea potrivită vă veţi da osteneala să dezvoltaţi şi să înfăţişaţi mai pe larg subiectul acesta, întru slava lui Dumnezeu şi spre folosul neamului Creştinesc.

I

REALITATEA ŞI SIMBOLURILE EI

1. Câtă vreme copilul învață abecedarul, pentru el literele sânt, în sine, un fel de idoli. Literele sânt pentru el o realitate materială. Copilul care buchiseşte priveşte cu toată atenția la litere şi cu toată mintea gândeşte numai la litere. Când isprăveşte de citit un cuvânt, îl întrebi ce a citit, şi nu ştie. Şi se miră pentru ce îi pui o asemenea întrebare. El nu bănuieşte noima cuvintelor citite. Forma, mărimea şi culoarea literelor scrise – doar acestea au lăsat urme în sufletul lui, şi acestea-s tot ceea ce ştie el despre litere deocamdată. Literele sânt pentru el o realitate materială, la fel ca idolii pentru închinătorul la idoli. De aceea, atât cel ce buchiseşte, cât şi închinătorul la idoli privesc la idolii lor cu frică şi cu cinstire.

2. Cu cei ce buchisesc se aseamănă şi mulți oameni în vârstă, ba chiar şi mulți care poartă numele de filosofi şi savanți. Cu multă osteneală şi sudoare, aceştia de-abia ajung la buchisirea slovelor fireşti, însă nicidecum şi la noima şi însemnătatea lor. Iar omul învățat citeşte slovele negândind la cuvinte; le citeşte prinzând îndată înțelesul lor. Multă vreme trebuie să se chinuie învățătorul până-l învață pe elev să „citească după înțeles." Ceea ce se potriveşte în privința cărții se potriveşte şi în privința naturii. Închinătorii la natură sânt întocmai cu închinătorii la slovă. Închinătorii la natură sânt copii înaintați în

vârstă, dar necopți. Întrebați-i ce înseamnă lucrurile şi întâmplările: vă vor privi la fel de pătrat ca cel ce buchiseşte, când este întrebat despre înțelesul a ceea ce a citit.

3. Şi, astfel, se poate spune că nici un închinător la idoli nu ştie să citească; ştiu să citească numai închinătorii duhului. Pentru cei dintâi, făpturile din natură sânt o realitate materială, înfățişată în formele, mărimile, culorile, feluritele lor funcții şi relații. Însă, pentru ceilalți, făpturile sânt simboluri, iar realitatea duhovnicească este noima şi viața şi îndreptățirea ființării acestor simboluri.

4. Minunat vorbeşte despre aceasta Simeon Noul Cuvântător-de-Dumnezeu: „Cel luminat de Duhul Sfânt, Carele toate înnoieşte, capătă ochi noi şi urechi noi, şi nu mai vede ca un om, adică dupre simțuri, ci, ca unul ce stă mai presus de om, priveşte duhovniceşte lucrurile trupeşti, ca pre nişte simboluri ale lucrurilor nevăzute." /Cuvântul 65/ Aşa şi este omul ce ştie să citească duhovniceşte. El nu buchiseşte slovele naturii ca un începător într'ale abecedarului, ci merge după noimă, caută noima şi tâlcuieşte noima.

5. Sfântul Maxim Mărturisitorul grăieşte asemănător: „Toată lumea cea gândită (duhovnicească) tainic se înfățişează, prin simbolice asemănări, în lumea cea simțită pentru cei ce au ochi să vază, şi toată lumea cea simțită se cuprinde în cea gândită." /Mistagoghia, cap. II/ Văd asta cei ce au ochi să vadă, adică cei cu ştiință de carte, care ştiu să citească după înțeles – altfel spus, cei ce au vedere duhovnicească şi pot vedea în duh cele ale duhului, nu doar cu ochii trupeşti cele ale trupului.

6. Şi Apostolul Pável vorbeşte despre aceasta în cuvintele următoare: „Slova omoară, iar duhul face viu," /II Cor. 3:6/ precum şi: „Că vedem acum ca prin oglindă în ghicitură, iar atunci faţă către faţă." /I Cor. 13:12/ Şi iarăşi, mai încolo, şi mai pe larg: „Neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; că cele ce se văd sânt vremelnice, iar cele ce nu se văd, vecinice." /II Cor. 4:18/
7. De aici se înţelege limpede că cine citeşte natura fără duh şi fără noimă, acela citeşte moarte, vede moarte, primeşte moarte. Şi cine priveşte natura văzută ca pe o realitate materială, şi nu ca pe o „ghicitură în oglinda duhului," acela nu vede nimic mai mult decât un şcolar de clasa întâi, care nu s'a desprins de buchisirea slovelor. Şi cine priveşte ceea ce se vede cu ochii ca pe ceva veşnic – cum priveau unii filosofi, începând de la vechii naturalişti Ellini până la cei mai noi tovarăşi ai lor întru cugetare, Teutono-Latini –, acela este, cu adevărat, un închinător la idoli neştiutor de carte, a cărui cunoaştere stă numai în buchisirea şi divinizarea slovelor lipsite de înţeles. Veşniciei îi aparţine realitatea duhovnicească, iar vremii – simbolurile acelei realităţi.
8. Şi cortul vechi-testamentar, pe care l-a făcut de-Dumnezeu-înţelepţitul meşter Veseleil după modelul pe care i l-a arătat Dumnezeu lui Moisì pe Sinai, drept a slujit „închipuirii şi umbrei celor cereşti." /Evr. 8:5/ Însă cortul a pierit odată cu venirea lui Hristos, aşa cum se pierd din vedere slovele atunci când se pricepe înţelesul. Când realitatea s'a arătat, simbolul realităţii a pierit. Venind, Domnul a întins simbolismul realităţii duhovniceşti asupra întregului Cosmos. Nu numai cortul, care slujea

[drept „închipuirii şi umbrei celor Cereşti"], ci întreg Cosmosul înfăţişează chipul şi umbra lucrurilor cereşti.

9. Hristos s'a slujit pe îndelete de simbolurile naturii pentru a lămuri realitatea duhovnicească pe care El a arătat-o lumii. Când se adunau mulţimile de oameni în jurul Lui, „a grăit lor multe în pilde." Cuvântul „pildă" sau „parabolă" arată o acţiune dramatică, sau o întâmplare obişnuită, sau o legătură dintre lucruri şi om, însă în aşa fel ca să aibă, ce-i drept, şi un înţeles vădit -- dar înţelesul adevărat şi de căpetenie al ei se află doar pe tărâmul realităţilor duhovniceşti, în împărăţia duhovnicească. „Pentru aceasta în pilde grăiesc lor," a zis Domnul, „că văzând nu văd, şi auzind nu aud, nici înţeleg." De ce oare? „Că s'a îngroşat inima norodului acestuia." /Mat. 13:13-15/ Inima îngroşată înseamnă închiderea şi orbirea vederii duhovniceşti, care este în inimă. Iar această vedere duhovnicească, ce se află în inimă, cuprinde tot ceea ce savanţii numesc în chip tulbure „subconştienţă," „intuiţie" şi aşa mai departe, şi tot aşa.

10. „Că vouă s'au dat a cunoaşte tainele împărăţiei cerurilor, iar acelora nu s'au dat." /Mat. 13:11/ Aşa le-a grăit Hristos ucenicilor Săi apropiaţi. De către cine li s'a dat? De către El Însuşi. El a înlăturat de pe inimile lor toate depunerile întunecoase şi vederea lor duhovnicească s'a deschis, încât au putut să vadă nemijlocit realităţile duhovniceşti, întocmai ca Adam înainte de păcat, fără pilde şi simboluri. Căci Adam cel fără de păcat în Rai era desăvârşit în citirea noimelor şi înţelesurilor tuturor făpturilor şi lucrurilor zidite. De aceea, Adam a şi putut da fiecărei făpturi nume ce se potrivea miezului şi

noimei duhovniceşti pe care fiecare făptură o înfăţişa în chip simbolic. Căci nu Ziditorul a ales numele animalelor, ci „le-au adus la Adam să vază, ce nume le va pune." Iar Adam nu a greşit, ci drept „a pus nume tuturor dobitoacelor şi tuturor pasărilor cerului şi tuturor fiarelor pământului." /Fac. 2:19-20/

11. Gânditorilor materialişti, oameni cu inimi îngroşate, li se pare un lucru mărunt – a da nume animalelor. Negreşit este un lucru cu totul mărunt şi neînsemnat, dacă ne închipuim că Adam a dat nume animalelor aşa întâmplător şi fără noimă precum materialiştii zilelor noastre dau nume cailor şi câinilor, mai mult poreclind decât numind. Însă Adam nu a făcut aceasta întâmplător şi fără noimă, ci c'o adâncă şi adevărată vedere a realităţii duhovniceşti pe care fiecare animal o înfăţişa prin sine. Acea lucrare, nespus de grea pentru un păcătos, Adam a săvârşit-o şi repede, şi uşor. El a citit cu uşurinţă toate simbolurile realităţii, de vreme ce i-a fost dat să cunoască realităţile şi fără simboluri; să le privească cu inima curată precum cristalul în Ziditorul şi prin Ziditorul. Această cunoaştere vizionară, pătrundere, înfăptuire, a înnoit-o Mântuitorul cu ucenicii Săi apropiaţi. A înnoit-o, dar nu în grabă şi dintr'o dată, ci încet şi treptat, îndelung-lămurind şi curăţind, şi în cele din urmă luminând cu Duhul Dumnezeiesc cel Sfânt.

12. Această vedere a realităţii fără pilde, fără parabole, pe care Adam o avea, dar a pierdut-o, şi pe care Apostolii, pierzându-o, iar au dobândit-o, e hărăzită nouă, tuturor Creştinilor. Şi noi, toţi, am fi avut aceată minunată însuşire adamică şi apostolească, acest simţ spre înţelegerea nemijlocită a adevărului, dacă

după Botez am fi rămas neîntinați şi neîntunecați de păcat. Dar tot păcatul pleacă privirea dinspre Ceruri către pământ şi dinspre Ziditor către prăpastie. După fiecare păcat, noi ne ascundem de Dumnezeu, precum şi Adam, păcătuind, s'a ascuns „în mijlocul Raiului." /Fac. 3:8/ Ne ascundem şi ne tăinuim, păcătuind şi păcătuind, până ce, într'un sfârşit, firea cea dintru afară, tainicul nostru cel lipsit de voință, ajunge să ne fie dumnezeu în locul lui Dumnezeu – adică până ce adevărul nu piere din fața ochilor noştri, iar simbolurile adevărului nu înlocuiesc tot adevărul, toată realitatea. Sau încă şi în alte cuvinte: până ce vederea inimii nu orbeşte cu totul şi noi nu ne dăm întru totul vederii dobitoceşti a simțurilor să ne conducă. Şi atunci se întâmplă cu noi ceea ce e spus: „orb pe orb urmează."

13. Hristos încă a mai spus: „Duhul este carele dă viață, trupul nu foloseşte nimic." /Io. 6:63/ Nu numai trupul omenesc, ci, în sine, nici un trup din tot Cosmosul nu foloseşte la nimic. El poate folosi la ceva în viața aceasta numai dacă duhul se foloseşte ca de o unealtă a sa, ca de un simbol al său. Duhul e realitate, trupul e simbol al duhului. Împăratul e împărat, şi însemnele împăratului sânt însemne. Nesocotit ar fi cel ce ar tăgădui ființa împăratului şi ar recunoaşte drept împărat însemnele împăratului. Din păcate, astfel de suflete nenorocite avem şi în vremurile noastre Creştine, şi în zilele noastre. Parcă am trăi în vremea împăratului Navuhodonosor, cu atâtea şi atâtea mii de zile şi nopți înainte de Hristos, şi nu în vremea împăraților încreştinați la 25 de veacuri după închinătorul la idoli Navuhodonosor! Însă voi, Creştinii, nu trebuie să țineți seama de

neînvățații închinători la idoli ai vremii noastre, fie având cunună împărătească, fie togă de doctor. Voi trebuie să fiți conştienți că vouă vi se descoperă adevărul, şi că voi sânteți cei ce îl cunoaşteți. Dar – osteniți-vă neîncetat, ca într'adevăr să îl cunoaşteți.

II

PĂMÂNTUL,
SOARELE ŞI STELELE CA SIMBOLURI

1. S'a zis: „Întru început au făcut Dumnezeu cerul şi pământul." Prin „cer" se înțelege împărăția realităților duhovniceşti, nevăzute şi netrupeşti. Prin „pământ" se înțelege suma simbolurilor acelor realități, văzute şi trupeşti. Pământul este, aşadar, o imagine simbolică a cerului.

2. Toate puterile fizice ale Pământului – de pildă, atracția şi respingerea, căldura, electricitatea, radiațiile şi celelalte – sânt simboluri ale puterilor duhovniceşti din Împărăția Cerurilor. În sine, acele puteri nu ar fi puteri, nici nu ar putea să ființeze, dacă nu ar sta în spatele lor puteri neasemuit mai mari, originare, puteri duhovniceşti. Şi dacă deasupra puterilor fizice nu ar fi tăria şi stăpânia puterilor înțelegătoare, veşnice, ele ar slăbi, s'ar turbura şi ar preface în haos întreaga lume, precum este scris despre Dumnezeu şi făpturi: „Întorcându-ți dară fața, se vor turbura; lua-vei duhul lor, şi se vor sfârşi." /Ps. 103/

3. Soarele este simbol al lui Dumnezeu Însuşi. Sfântul Grigórie Cuvântătorul-de-Dumnezeu scrie: „Ce este Soarele pentru cei trupeşti, este Dumnezeu pentru cei duhovniceşti." Aşa cum Soarele, cu lumina sa, luminează şi încălzeşte toate ființele vii de pe pământ, aşa şi Dumnezeu luminează toate sufletele

cu mintea Sa şi le încălzeşte cu dragostea Sa. Fără Soare, mor trupurile; fără Dumnezeu, mor sufletele. Zis-a Moisì norodului Israiltenesc: „că şi viața şi moartea am pus înaintea feței voastre... alege viața, ca să trăieşti tu şi sămânța ta." /Deut. 30:19/ Altfel spus, „cunoaşte-L pe Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, Nevăzut, şi numai Lui să I te închini, iar simbolurilor văzute să nu li te închini ca unor dumnezei, fiindcă vei fi închinător la idoli: cunoaşterea lui Dumnezeu este viață, închinarea la idoli este moarte."

4. „Căci Domnul Dumnezeu este Soare," soare şi pavăză celor drepți, zice cu dumnezeiască insuflare Prorocul. /Ps. 83/ Cuvintele acestea nu se găsesc în toate traducerile. Fără îndoială, Prorocul Îl are în vedere pe Dumnezeu ca Lumină Veşnică, ca Luminător Veşnic al adevărului, dreptății şi dragostei. Prorocul Malahia Îl numeşte pe Dumnezeu „Soarele dreptății." /Mal. 4:2; II Pet. 1:19/ Ioán, văzătorul de cele tainice, istoriseşte în Apocalipsa sa cum a văzut cetatea Împăratului Ceresc, Ierusalimul cel de Sus, şi zice: „şi cetatea nu are trebuință de Soare nici de Lună ca să lumineze în ea, că slava lui Dumnezeu o a luminat pre ea." /Apoc. 21:23/ Iar altundeva, zugrăvind slava drepților, spune: „şi noapte nu va mai fi, şi trebuință nu au de lumina lămpii şi de lumina Soarelui, că Domnul Dumnezeu luminează pre ei." /Apoc. 22:5/

5. Dar poate că cineva va zice: oare nu Hristos i-a numit pe toți drepții sori, şi oare nu este Soarele simbol tuturor drepților? Cu adevărat a zis Domnul: „atunci drepții vor străluci ca Soarele în împărăția Tatălui lor." /Mat. 13:43/ Şi aceasta, mai tare şi mai frumos decât acel Soare văzut şi simțit. În fapt, vor

lumina asemenea lui Dumnezeu, Soarele dreptății. Dar lumina cu care aceia se vor înveşmânta şi vor lumina nu va fi de la ei înşişi, ci de Dumnezeu, întocmai precum şi stelele îşi iau lumina de la Soare. Despre aceasta lămurit vorbeşte Apostolul Pável: „Alta (este) slava Soarelui, şi alta slava Lunii, şi alta a stelelor." /I Cor. 15:41/

6. Prorocul Daniíl spune despre drepți că „vor lumina... ca stelele în veac şi încă." /Dan. 12:3/ Şi Simeon Metafrastul zice că sfinții se asemuiesc stelelor care, aşezate pe crugul ceresc, luminează întregului Cosmos. Şi mulți alți duhovnici mari dintotdeauna au socotit stelele ca simboluri ale îngerilor, drepților şi bine-plăcuților lui Dumnezeu, în vreme ce Soarele l-au socotit ca simbol al însuşi Împăratului şi Dumnezeului atotputernic.

7. Aşadar, noi, Creştinii, socotim Pământul, Soarele şi stelele ca simboluri ale realităților duhovniceşti, şi nicidecum ca realitate în sine. Însă păgânii, vechi şi noi, au socotit şi socotesc aceste corpuri cereşti ca realitate în sine. Odată socotite realitate, îndată şi idolatrizarea lor! De aceea, păgânii din toate timpurile au căzut în rătăcirea întunecată ca acestor lucruri ale Ziditorului să li se închine precum unor idoli. Grecii i se închinau Pământului numindu-l Ghéa, iar Soarelui numindu-l Apóllon. Dumnezeu-Soarele în Egípt se numea Osiris, iar Luna Isid. Luna era deosebit de adorată în Babilon, Asiria şi Arabia sub numele Astarote. Perşii – închinătorii la foc, se închinau stelelor ca unor dumnezei.

8. Rătăcirea închinătorilor la idoli, vechi şi noi, a venit pentru că nu duhul lor le-a călăuzit ochii, ci ochii au călăuzit duhul. Duhul, ca un orb, a urmat

vederii trupeşti şi s'a închinat celor ce ochii îi arătau a fi realitate, a fi dumnezeu. Era nevoie să vină Mântuitorul ca să întărească duhul slăbănogit şi să îi dea întâietate asupra ochilor şi asupra materiei. Şi Mântuitorul a venit printre oameni şi a vestit adevărul veşnic: „Duh este Dumnezeu." /Io. 4:24/ Celor care au auzit şi au primit acestea, le-au căzut solzii de pe vederea duhovnicească, precum lui Sávl cel orbit, şi ei îndată au văzut şi au înțeles. Au văzut şi au priceput că toate lucrurile în lume, pe care ei până atunci le adorau ca pe nişte dumnezei, ca pe adevăr şi realitate, nu sânt nimic altceva decât pilde despre Dumnezeu cel Unul Veşnic şi Viu.

III
CUNOAŞTEREA ADEVĂRULUI

De vreme ce Dumnezeu este duh, tot adevărul trebuie să fie duhovnicesc. Pentru că Dumnezeu şi adevărul totuna sânt.

Când vorbim despre lucrurile ce cad sub simțuri, despre însuşirile lor şi despre legăturile dintre ele, şi spunem: „cutare şi cutare lucru este adevărat," nu ne gândim la adevărul în înțelesul său absolut şi veşnic, ci în sens relativ şi practic. Fiindcă în înțeles absolut numai Dumnezeu este adevăr veşnic şi neştirbit.

Asta înseamnă, oare, că natura zidită e o minciună? Doamne fereşte! Însă ea poate să apară şi ca minciună pentru două tipuri de oameni: materialistul European şi nihilistul Indian (există două feluri de nihilişti: politici şi filosofici; aici îl avem în vedere pe nihilistul filosofic). Când materialistul spune: „Această natură, pe care o vedem şi o observăm, cu întreaga sumă a însuşirilor şi faptelor sale văzute, ea însăşi înfățişează tot adevărul, toată realitatea, tot ce îndeobşte poate exista," atunci natura într'adevăr se arată ca minciună. Ea se arată deopotrivă ca minciună, de la un cap la altul, duhului nihilistului, când acesta mărturiseşte şi zice: „Această natură, cu toate însuşirile şi faptele sale, este amăgire, vis, nimic."

Astfel, atât unul, care pretinde că natura ce cade sub simțuri este adevărul în sine, cât şi celălalt, care zice că natura ce cade sub simțuri este minciună, vis şi iluzie,

mărturisesc amândoi un la fel de mare neadevăr. Natura este simbol al adevărului. Lumea fizică este expresia văzută a lumii duhovniceşti, nevăzute. Cea dintâi este simbol, a doua este noima simbolului, este duh şi realitate.

Când Sfântul Ioán Damaschin, poet Creştin, zice: „Cu adevărat, deşertăciune sânt toate, viața este umbră şi vis," el nu gândeşte nici pe departe ca nihilistul Buddhist. El priveşte cu duh vizionar viața cea reală şi veşnică, față de care viața trupească de pe pământ este cu adevărat ca o umbră şi ca un vis. „Deşertăciune" numeşte toate cele după care oamenii neduhovniceşti aleargă în această lume, căutând adevărul şi fericirea. Lumea în sine nu este amăgire, pentru că Făcătorul ei este Dumnezeul cel adevărat. Din izvorul adevărului, cum ar putea să curgă minciună? Însă lumea poate părea amăgire celui care caută în ea ceea ce ea nu are şi nu este. Ca şi cum ar vâna Luna în apă!

IV
MINERALELE CA SIMBOLURI

1. Piatra Îl simbolizează în primul rând pe Însuşi Hristos. Aceasta s'a spus dintru început prin Proroci. Cea de-a patra împărăţie pe care a văzut-o în vis împăratul Navuhodonosor sub chipul unui idol din fier şi pământ simboliza Împărăţia Romanilor. Piatra prăvălită din munte, care a lovit în acel idol şi l-a năruit în pulbere, Îl preînchipuia pe Hristos, Întemeietorul unei noi împărăţii a împărăţiilor, care „va sta în veci," după înainte-vederea Prorocului Daniíl. /Dan. 2:44/

2. Marele Isaía Îl numeşte pe Hristos „piatră de poticnire" – „piatră de poticnire şi piatră de sminteală" /Rom. 9:33; Isa. 8:14/ de care se vor poticni mulţi, „şi vor cădea şi se vor zdrobi... piatră de mult preţ, aleasă, în capul unghiului, cinstită întru temeliile ei, şi cel ce va crede întru dânsa nu se va ruşina." /Isa. 8:14-15; 28:16/ Astfel de piatră a pus Dumnezeu în Sion, în muntele cel sfânt al Său, ca să fie temelie a noii împărăţii, celei nepieritoare – a împărăţiei Creştineşti. Minunată este această Piatră, însă şi înfricoşată. Minunată este pentru cei ce o primesc, iar înfricoşătoare pentru cei ce o leapădă.

3. Bunul Hristos n'a rostit niciodată cu gura Sa cuvinte mai cumplite ca acestea: „Tot cela ce va cădea preste acea piatră se va sfărâma; iar preste carele va cădea, spulbera-va pre el." /Lc. 20:18/

Prin aceste înfricoşătoare cuvinte, El le-a amintit tuturor ziditorilor – ziditorilor de suflet, de familie, de societate, de popor, de stat, ai omenirii – să nu îndrăznească căci nu pot zidi în afara Lui, Care este Piatra de Temelie. Theofílact al Ohridei zice: „Evreii sânt spulberați ca pleava (de această piatră), şi sânt împrăştiați prin întreaga lume. Dar ia aminte că mai întâi ei au căzut pe această piatră (adică s'au smintit), şi apoi piatra a căzut asupra lor şi i-a pedepsit." /Tâlcuire la Evanghelia după Lúca/

4. Piatra, care Îl simbolizează pe Hristos, simbolizează totodată şi credința statornică în Hristos. Când Apostolul Pétru şi-a mărturisit credința în Domnul zicând: „Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu," Domnul i-a dat răspuns: „Tu eşti Pétru," (iar „Pétru" înseamnă piatră), „şi pre această piatră voiu zidi biserica Mea" – adică pe credința căreia i-ai dat glas acum. Iar acelaşi Pétru îi numeşte pe credincioşi „pietre vii," zicând într'o epistolă a sa: „Către carele apropiindu-vă, cela ce este piatra cea vie... şi voi, ca nişte pietri vii, vă zidiți casă duhovnicească." /I Pet. 2:4-5/ Pentru că toți câți în Hristos s'au botezat, în Hristos s'au îmbrăcat, şi s'au asemănat lui Hristos. De aceea îi şi numeşte Apostolul pe Creştini cu numele lui Hristos: „pietre vii." Mulțimea pietrelor din lume simbolizează mulțimea credincioşilor de la facerea până la sfârşitul vremurilor, potrivit făgăduinței făcute de Dumnezeu lui Avraam, că urmaşii lui cei după dreapta credință vor fi „ca nisipul cel de pre țărmurile mării." /Fac. 22:17/

5. Oamenii care îşi zidesc viața pe Hristos ca pe o piatră statornică sânt numiți în Evanghelie „înțelepți," iar cei ce zidesc pe nisip „nebuni."

Zidirea celor înțelepți stă în picioare şi dăinuie, iar zidirea celor nebuni cade şi se sfărâmă din pricina vânturilor şi vifornițelor. În vremurile străvechi, oamenii apostaziaseră, şi s'au gândit să zidească un turn până la ceruri. Şi au început să îl zidească din pământ uscat, din cărămidă. Dumnezeu însă a sfărâmat zidirea lor, pentru că nu era pe piatră, pe piatra credinței, ci pe nisipul şi pe noroiul necredinței – altfel spus, nu era pe credința în Dumnezeu, ci pe credința în om. Aşa din veac se sfărâmă şi în veac se va sfărâma toată zidirea care nu este în numele adevăratului Dumnezeu şi pe credința în El. Iar nisipul este simbolul nestatorniciei şi slăbiciunii.

6. Aurul este simbolul adevărului. Mághii de la Răsărit I-au adus în dar Împăratului nou-născut aur, tămâie şi smirnă. Gură-de-Aur tâlcuieşte în felul următor darurile acestea: cunoaşterea adevărului, ascultarea şi dragostea. Aurul nu se schimbă, nu amăgeşte: cum este în coroana împărătească, aşa-i şi-n pământ, şi-n apă, şi-n foc – totdeauna acelaşi. Ca atare, dintotdeauna aurul a însemnat pentru de-Dumnezeu-cuvântătorii şi înainte-văzătorii Creştini o icoană a adevărului – nu adevărul însuşi, ci doar un chip al adevărului, un simbol al adevărului.

7. Nu aurul este luat ca temelie, ci piatra. Pentru că temelia trebuie să fie tare, iar aurul este moale. Credința este pusă la temelia mântuirii noastre. Aurul reprezintă zidirea, care se face, în continuare, pe piatra credinței. Altfel spus, cui are credință în Hristos tare ca piatra, i se descoperă după aceea adevărul credinței, luminos în curăție precum aurul, şi moale în milă precum aurul. Pentru că mila este nedespărțită de adevăr, precum este scris: „mila şi

adevărul s'au întâmpinat." /Ps. 84:10/ Adevărul e luminos şi bun, după cum aurul e strălucitor şi moale. De aceea spune Apostolul Pável că pe piatră stă aurul, ce va să zică: pe credinţă stă adevărul. /I Cor. 3:11-12/

8. Iar că aurul este doar simbol al adevărului, şi nu adevărul însuşi, este limpede din Lege, care oprea cu cea mai mare asprime închinarea la aur şi facerea de idoli din aur. /Ieş. 32/ Că aurul este numai un simbol, nu un adevăr, se vede şi din descrierea pe care o face Ioán Cetăţii cereşti. Ioán a privit în vedenie Ierusalimul ceresc, despre care spune că „era zidăria zidului ei iaspis, şi cetatea aur curat asemenea sticlei ceii curate." /Apoc. 21:18/ Dar întrucât lumea duhovnicească nu poate fi zidită din lucruri materialnice, înseamnă că şi cuvântul „aur" nu are aici înţeles de aur obişnuit, ci de adevăr. Iar adevărul este din toate părţile curat şi străveziu. De aceea şi zice Văzătorul de cele tainice: „asemenea sticlei ceii curate," pentru că vorbeşte de adevăr, nu despre aurul obişnuit, care n'aduce nicidecum a sticlă.

9. Credinţa e temelia vieţii aici, pe pământ. În ceruri nu e nevoie de credinţă. Acolo se trăieşte prin vedere, nu se mai trăieşte prin credinţă. De aceea, piatra obişnuită – simbolul credinţei – nu este deloc pomenită în vedeniile cereşti ale Sfântului Ioán. El n'a văzut la Cetatea cerească temelii de piatră, ci altfel de temelii. El pomeneşte douăsprezece pietre de preţ ca temelie a Cetăţii cereşti, şi anume: „iaspis, safir, halchidon, smaragd, sardonix, sardion, hrisolithos, viril, topaz, hrisoprasos, iachint şi ametist." Aceste pietre preţioase simbolizează douăsprezece puteri sau virtuţi, care luminează fiecare cu o lumină

proprie. Cele douăsprezece porți ale Cetății sânt din „douăsprezece mărgăritaruri... şi ulița cetății - aur curat ca sticla cea luminoasă," /Apoc. 21:21/ ceea ce va să spună că pe lumea cealaltă aurul îşi pierde valoarea şi se pune în caldarâmul străzilor, sub picioare, pentru că acolo adevărul este la vedere, şi nu mai e nevoie de simbolismul aurului.

10. Sarea e simbolul Creştinului adevărat, care îi drege şi pe alții. Sufletul sărat bine cu învățătura lui Hristos nu este supus stricăciunii, ci ajută totodată şi aproapelui, ca să se păstreze şi să nu se strice. „Voi sânteți sarea lumii," a zis Marele nostru Domn. Este vorba nu numai de Apostoli şi clerici, ci de toți Creştinii îndeobşte. Dacă Creştinismul şi-ar pierde puterea sa şi ar fi searbăd, cu ce s'ar mai săra neamul omenesc? Şi ce l-ar mai feri atunci de stricăciune? Dacă sufletul n'are în el adevărul lui Hristos, se face nesărat, searbăd; se strică şi putrezeşte, şi odată cu trupul se preface în putreziciune. Sarea mai înseamnă şi harul ceresc, după cuvântul Fericitului Theofílact, care zice: „Iar ca să crezi că sarea înseamnă harul, ascultă-l pe Pável: „Cuvântul vostru totdeauna să fie cu har, dres cu sare." /Tâlcuirea la Evanghelia după Lúca, la 14:34/ Aşadar, sarea este simbolul Creştinului în lume şi al harului în Creştin.

V
PLANTELE CA SIMBOLURI

1. Ca pomul să poată creşte, el trebuie să fie înrădăcinat în pământ. Tot aşa şi sufletul trebuie să fie înrădăcinat în Împărăţia duhovnicească, cerească, pentru că aceea este pământul lui, în care se înrădăcinează şi din care creşte.
2. Ca pomul să poată creşte, trebuie să fie adăpat cu apă. Tot aşa şi sufletul trebuie să fie adăpat cu harul Duhului Celui Sfânt, ca să fie sănătos şi puternic. Sfântul Antónie spune: „Pomii, de nu se vor adăpa cu apă, nu vor putea creşte: nici sufletul nu poate creşte dacă nu soarbe din dulceaţa cea cerească. Cresc numai sufletele care au primit Duhul şi sânt udate cu dulceaţa cea cerească."
3. Ca pomul să poată aduce roadă, trebuie să aibă lumină şi căldură de la Soare. Tot aşa şi sufletul trebuie să fie luminat şi încălzit de Dumnezeu, Soarele dreptăţii celei veşnice. Pentru că numai în lumina şi în căldura care vin de la Dumnezeu, Cel viu şi de-viaţă-Făcător, poate sufletul să trăiască, şi să crească, şi să aducă roadă.
4. Crinul ca simbol al lipsei de griji. „Socotiţi crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici torc." /Mat. 6:28/ Totuşi, sânt îmbrăcaţi atât de frumos, cum nu a fost vreodată Împăratul Solomon în toată slava lui. Nil Sinaitul vorbeşte despre simbolismul crinului şi zice: „Despre sufletul cel desăvârşit s'a zis că este ca

un crin între spini, iar aceasta însemnează sufletul ce trăieşte lipsit de grijă între cei ce se grijesc de multe." /Pentru iubirea de arginți/

5. Măslinul ca simbol al alegerii harice. Domnul a ales poporul lui Israíl ca pe un măslin între pomii sălbatici, ca să fie poporul Lui ales. /Ier. 11, 16/ „Măslini" mai sânt numiți Ilie şi Enoh, ce se vor arăta ca înainte-mergători ai Celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. Pe aceştia i-au văzut mai înainte în descoperire şi Prorocul Zaharía, şi Sfântul Ioán, cum stăteau înaintea Scaunului slavei în ceruri sub chipul a doi măslini. /Zah. 4:3; Apoc. 11:4/ Ca pomul ce dă untdelemn şi ca pomul cu traiul cel mai îndelungat între pomii pământului, măslinul simbolizează şi orice om plin de har, care luminează cu mila şi cu adevărul de la Duhul lui Dumnezeu şi care, prin credință, s'a înrădăcinat în viața veşnică. Psalmistul dă mărturie: „Iară eu ca un măslin prearoditoriu în casa lui Dumnezeu: nădăjduit-am spre mila lui Dumnezeu în veac şi în veacul veacului." /Ps. 51:7/

6. Sămânța este simbolul cuvântului lui Dumnezeu. „Țarina este lumea," a zis Domnul. „Sămânța cea bună... sânt fiii Împărăției; iar neghinile sânt fiii celui viclean." /Mat. 13:37-38/

7. Grâul înseamnă învățătura lui Dumnezeu, învățătura lui Hristos, sămânța cea bună, dimpotrivă față de neghină, care înseamnă sămânța cea diavolească. „Dar dormind oamenii, a venit vrăjmaşul lui şi a sămănat între grâu neghini." /Mat. 13:25/ Creştinii care păstrează într'înşii sămânța cea dumnezeiască a lui Hristos şi o îngrijesc până la seceriş se vor mântui, pe când cei nepăsători, care îngrijesc în sine pleava în locul grâului, vor pieri. Despre aceasta a

dat mărturie şi Sfântul Ioán Înainte-Mergătorul, zicând că Dumnezeu „va aduna grâul lui în jitniță iar plevele le va arde cu foc nestins.” /Mat 3:12/ Aşadar, grâul mai înseamnă şi Creştinii adevărați, care au păstrat în ei sămânța lui Dumnezeu, iar pleava înseamnă necredincioşii şi păcătoşii. Domnul a dat pilda putrezirii sămânței de grâu sub pământ ca pe o închipuire a morții şi învierii Sale, şi totodată ca pe o închipuire a morții omului celui vechi şi a naşterii celui nou, în fiecare din noi. /Io. 12:24; I Cor. 15:36/

8. Strugurii şi spinii, smochinele şi ciulinii sânt simboluri ale oamenilor buni şi vicleni. „Au doară vor culege din spini struguri sau din ciuline smochine?” Nu, ci din viță şi din smochin se culege rod bun, iar din spini şi ciulini rod rău. „Aşa că tot pomul bun roade bune face, iar pomul putred roade viclene face. Nu poate pomul bun să facă roade viclene, nici pomul putred să facă roade bune. Deci tot pomul care nu face roadă bună se taie şi în foc se aruncă. Pentru aceea, din roadele lor veți cunoaşte pre dânşii.” /Mat. 7:16-20/ Despre cine vorbeşte aici Domnul? Despre pomi sau despre oameni? De bună seamă că despre oameni. Pomii sânt luați doar ca simbol al oamenilor – fie buni, fie vicleni.

9. Vița este simbol al lui Hristos, iar mlădițele – simbol al celor ce Îi urmează. „Eu sânt vița, voi mlădițele,” a grăit Domnul către ucenicii Săi. Vița este în parte văzută şi în parte ascunsă. La fel şi Fiul lui Dumnezeu: în parte e cunoscut şi în parte necunoscut. Fără viță, mlădițele nu pot nici să crească, nici să aducă roadă. De aceea a mai zis El şi: „fără de mine nu puteți face nimic.” Oamenii buni

iau din Hristos sevă de viață, se hrănesc cu El şi aduc roadă bună, ca o mlădiță bună pe viță. Iar oamenii vicleni se rup de Hristos, drept pentru care se usucă şi rămân sterpi ca nişte mlădițe ce sânt tăiate. Ca atare, cei dintâi vor rămâne ca nişte mlădițe roditoare, iar ceilalți vor fi aruncați în foc ca nişte mlădițe uscate. /Io. 15:1-6/

10. Arborele de muştar este simbol al Împărăției cerurilor întrucât creşte şi din mic se face mare. „Care este mai mic decât toate sământele, iar dacă creşte, mai mare este decât toate legumile şi se face copac, încât vin pasările cerului şi sălăşluiesc în ramurile lui." /Mat. 13:32/ La fel şi Împărăția cerurilor: creşte în sufletul omenesc mai mare decât orice altceva ce creşte în suflet, şi cu ramurile sale intră în ceruri, şi îngerii lui Dumnezeu se sălăşluiesc în ramurile lui.

11. Finicul şi cedrul Libanului sânt simboluri ale oamenilor drepți. „Dreptul ca finicul va înflori, şi ca şi chedrul cel din Liván se va înmulți... Încă se vor înmulți întru bătrânețe unse şi binepătimind vor fi." /Ps. 91:12/

12. Busuiocul şi siminocul – mai ales busuiocul – sânt foarte îndrăgiți de Creştinii pravoslavnici din Balcani. Ei sânt simbol al sufletului drept, ce răspândeşte bună mireasmă cerească tot mai mult, pe măsură ce trupul îmbătrâneşte şi se ofileşte. Pentru că aceste două flori miros mai frumos când se ofilesc şi se usucă, decât atunci când sânt verzi. Busuiocul se întrebuințează şi la sfințirea apei. Atunci este simbol al bunei-miresme harice a lumii de Sus, care, cu puterea crucii, păzeşte apa de stricăciune.

13. Iarba şi florile îndeobşte simbolizează faptul că viața trupească şi slava omenească cea dinafară

sânt trecătoare. Despre aceasta, Apostolul Pétru scrie precum urmează: „Pentru că tot trupul este ca iarba, şi toată slava omului ca floarea ierbii: uscatu-s'a iarba şi floarea a căzut." /I Pet. 1:24; Ps. 102:15/ Potrivit Psalmistului, soarta ierbii este simbol al sorții necredinciosului. „Când au răsărit păcătoşii ca iarba, şi s'au ivit toți cei ce lucrează fărădelegea, ca să piară în veacul veacului." /Ps. 91:7-8/ Şi altundeva zice: „Nu râvni celor ce viclenesc, nici zavistui pre cei ce fac fărădelegea; căci ca iarba curând se vor usca şi ca verdeața buruienii degrab vor cădea." /Ps. 36:1-2/ Drepții sânt ca iarba doar în privința trupului, pe când necredincioşii sânt în toate privințele ca iarba trecătoare.

VI
VIETĂȚILE CA SIMBOLURI

1. Porumbelul este simbol al Duhului celui Sfânt. Duhul Sfânt S'a şi arătat în chip de porumbel. Astfel, când Domnul S'a botezat în Iordan „a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumb şi viind preste dânsul." /Mat. 3:16/ Însemnând nerăutatea, porumbelul Îl înseamnă pe Duhul Cel Dumnezeiesc. Pentru că porumbelul este o vietate de o rară nerăutate, şi prin această însuşire a sa Îl simbolizează pe Dumnezeu Duhul, în care nu este nici o răutate.

2. Şarpele este simbol al satanei. El i-a slujit ca unealtă satanei când acesta a amăgit-o şi a îndemnat-o spre păcatul neascultării față de Ziditor, fiind singura vietate de pe pământ asupra căreia Dumnezeu a rostit blestem: „blestemat fii tu din toate dobitoacele şi din toate fiarele pământului." /Fac. 3:14/ De aici se trage acea grozavă duşmănie care există între şarpe şi orice altă vietate de pe pământ. Când Domnul le-a zis ucenicilor: „fiți înțelepți ca şerpii," El S'a gândit la băgarea de seamă cu care se mişcă şarpele. Însă îndată a adăugat: „şi blânzi ca porumbeii." „Întrucât," zice Gură-de-Aur, „nu-i nici un folos de pe urma înțelepciunii dacă ea nu se îmbină cu nerăutatea." /Fericitul Theofílact, Tâlcuire la Evanghelia după Matéi/ Dimpotrivă, o asemenea înțelepciune şerpească este pentru om

foarte primejdioasă. Isidor Pelusiotul lămureşte spusele cu pricina precum urmează: „A păzi credința cum îşi păzeşte şarpele capul; a te dezbrăca de omul cel vechi cum se dezbracă şarpele, năpârlind, de pielea cea veche." /Isidor Pelusiotul, Scrisori/

3. Năpârca, şarpe aprig şi veninos, este simbol atât al diavolului, cât şi al tuturor celor care fac voia lui. Înainte-Mergătorul i-a numit pe întâi-stătătorii Evreilor: „pui de năpârci." Şi gura Domnului a repetat asta. /Mat. 3:7; 23:33/ În cele din urmă, Domnul le-a zis pe față înrăitelor căpetenii Evreieşti: „Voi din tatăl diavolul sânteți." /Io. 8:44/ De aici reiese limpede că năpârca înseamnă diavolul, iar puii de năpârcă – fiii diavolului.

4. Mielul, oaia şi lupul. Mielul este simbol al lui Hristos. „Iată Mielul lui Dumnezeu!," a strigat Înainte-Mergătorul când l-a văzut pe Hristos. Iar Ioán, Văzătorul de cele tainice, L-a văzut pe Hristos în chip de Miel pe Scaunul cereştii slave. Oile înseamnă cei ce urmează lui Hristos cu credință, iar lupii – necredincioşii şi păgânii. „Oile mele glasului meu ascultă, şi eu cunosc pre dânsele, şi vin dupre mine." /Io. 10:27/ „Iată eu trimit pre voi ca oile în mijlocul lupilor." /Mat. 10:16/ Este limpede că nu e vorba despre oi şi despre lupi, ci despre oameni.

5. Câinii şi porcii sânt simbol al necredincioşilor îndărătnici, învârtoşați şi împietriți. Şi câinii înseamnă cu osebire curvarii, iar porcii – lacomilor. De aceea a şi zis Mântuitorul: „Nu dați sfintele câinilor, nici lepădați mărgăritarele voastre înaintea porcilor."

6. Cloşca şi puii. Precum cloşca îşi adună cu grijă puii, şi îi hrăneşte, şi-i încălzeşte: întocmai şi Mântuitorul îşi adună pe credincioşii Săi. Aşa a vrut

El să îi adune, şi să-i hrănească şi să îi încălzească cu dragoste pe fiii lui Israíl, însă ei nu au vrut. /Mat. 23:37/ Aşadar, cloşca este în acest înțeles simbol al lui Hristos, iar puii sânt simbol al adevăraților următori ai lui Hristos.

7. Calul este simbolul slugii ascultătoare şi credincioase. Dionisie Areopaghitul scrie că el înseamnă ascultarea. Într'un canon din Octoih, Apostolii sânt asemuiți unor cai iuți de picioare, în înțelesul slujirii aduse cu credință lui Dumnezeu şi al repeziciunii cu care au purtat Vestea de bucurie pe tot pământul.

8. Omul, leul, taurul şi vulturul sânt cele patru vietăți simbolice pe care Prorocul Iezechiíl şi Sfântul Ioán le-au văzut în descoperire cum stăteau sub Scaunul celui Preaînalt. /Iez. 1:5; Apoc. 4:6/ După sfințiți scriitori, aceste patru vietăți înseamnă cele patru virtuți de temelie: înțelepciunea, vitejia, dreptatea şi curăția. Că omul înseamnă înțelepciunea, iar leul – vitejia, e limpede. Taurul înseamnă dreptatea pentru că el era animalul de jertfă care se aducea prinos pentru păcat, spre îndreptățire. Vulturul în zbor înseamnă curăția pentru că se înalță la mari înălțimi, iar acolo este curat. Aceste patru vietăți simbolice mai înseamnă şi feluritele Puteri duhovniceşti care înconjură Scaunul lui Dumnezeu, care zi şi noapte cântă: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaoth!"

9. Broaştele, păduchii şi alte gângănii cu care a bătut Dumnezeu Egiptul în vechime /Ieş. 8/ înseamnă feluritele păcate omeneşti, săvârşite cu cuvântul şi cu lucrul. Iar microbii şi bacteriile cele nevăzute înseamnă păcatele omeneşti cele nevăzute, săvârşite cu gândul. Dacă omul nu înăbuşă gândurile cele rele din el, acestea se înmulțesc şi prind putere în suflet

întocmai ca microbii în trup, aducând sufletul într'o stare de boală grea şi chiar aducătoare de moarte.

10. Fiarele sălbatice îndeobşte înseamnă patimile mari. După cum fiarele sălbatice sfâşie trupul, aşa şi patimile sfâşie sufletul. Făcătorul i-a dat lui Adam stăpânire asupra tuturor patimilor; de aceea avea el putere şi asupra tuturor fiarelor ca simboluri ale patimilor. Oamenii sfinţi, care prin Noul Adam, Hristos, au dobândit stăpânire asupra patimilor, au dobândit prin aceasta şi stăpânirea asupra fiarelor sălbatice.

VII
CUNOAŞTEREA ADEVĂRULUI

Când Ziditorul lumii i-a făcut pe protopărinţii noştri, le-a zis: „Stăpâniţi peştii mării şi pasările ceriului şi toate dobitoacele şi tot pământul şi toate vietăţile, carile se târăsc pre pământ!" /Fac. 1:28/ Această poruncă a lui Dumnezeu o parafrazează Psalmistul, spunând: „L-ai pus preste lucrurile mâinilor tale; toate ai supus sub picioarele lui, oile şi boii, toate, încă şi dobitoacele câmpului, pasările ceriului şi peştii mării, cele ce străbat cărările mărilor." /Ps. 8:6-8/

Ce înseamnă toate acestea? În orice caz, nu „a cuceri natura" în sensul modern, adică a trage foloase de pe urma ei, dar în acelaşi timp a i te închina ei, în locul lui Dumnezeu (şi deci, în fapt, a te supune ei)! Ci înseamnă: „Omule, tu să stăpâneşti peste simboluri, nu ele peste tine." Sau: „Omule, toate făpturile să fie la picioarele tale ca o carte citită şi înţeleasă, iar tu cu duhul tău să te ţii de ceruri, de împărăţia realităţilor duhovniceşti. Toate sânt mai prejos de tine, toate sânt la picioarele tale, iar tu eşti mai prejos doar decât Făcătorul tău, eşti la aşternutul picioarelor Lui."

În Biblie se spune limpede că este închinare la idoli a-ţi face dumnezeu din vreo făptură a lui Dumnezeu, fie aceasta Soare, sau Lună, sau stea, sau piatră, sau lemn, sau vietate, sau dumbravă, sau munţi – din vreo făptură a lui Dumnezeu sau

din vreun lucru al mâinilor omeneşti. Pentru că închinarea la acestea este închinare la literă, nu la duh; la simbol, nu la realitate.

Citirea după literă a naturii este idolatrie. Şi orice idolatrie îl separă pe om de realitățile duhovniceşti, în primul rând de Dumnezeu. „Duh este Dumnezeu, şi cei ce se închină lui, în duh şi adevăr trebuie a se închina." Pentru închinătorii la idoli, ca şi pentru filosofii materialişti – ei fiind, de fapt, totuna – natura este ca scrierea Chinezească. Pentru un străin ignorant care ar vedea pentru prima dată scrierea Chinezească, aceasta ar părea țesătură, ornamentică, fermecătură pestriță, fără nici un rost şi însemnătate lăuntrică. Închipuiți-vă că în fața acestei scrieri se află un ignorant şi un Chinez ştiutor de carte. Ignorantul ar privi şi ar vedea numai fermecătura pestriță, țintuindu-şi toată luarea-aminte asupra liniilor, unduirilor şi dungilor acestei scrieri, pe când Chinezul nu ar lua seama la slovele pestrițe, ci ar purcede grabnic să urmărească înțelesul, însemnătatea de gând şi duh cuprinsă în acele slove pestrițe. Ignorantul şi-ar aținti şi ochii, şi duhul la forma dinafară a scrierii, pe când Chinezul ar privi scrierea doar cu ochii, iar cu duhul ar cuprinde duhul din slove. Iată o imagine foarte nimerită a închinătorii la idoli – cărturari sau necărturari – pe de o parte şi a adevăraților Creştini pe de altă parte. Pentru cei dintâi, simbolurile sânt ascunse şi pentru simțuri şi pentru duh, iar ceilalți cu simțurile privesc simbolurile, iar cu duhul citesc duhul.

VIII
LUCRURILE ŞI UNELTELE CA SIMBOLURI

1. Aria, lopata, hambarul. Aria înseamnă lumea. Lopata înseamnă Judecata lui Dumnezeu. Iar hambarul înseamnă Împărăția lui Dumnezeu. Drepții se adună în Împărăția Cerurilor ca grâul în hambar, iar păcătoşii sânt lepădați în muncile iadului ca pleava în foc.

2. Cetatea de pe munte înseamnă aceiaşi oameni care mai înainte au fost numiți „sare" şi „lumină." Aşa cum o cetate aflată pe un munte nu poate rămâne ascunsă privirilor, aşa şi următorii lui Hristos cei înalți cu duhul.

3. Lumânarea de sub obroc şi lumânarea din sfeşnic. Acestea sânt simboluri ale omului luminat de către Dumnezeu. Cea dintâi lumânare înseamnă omul astfel luminat, ce fie că se ascunde singur, din smerenie, fie că-i pus în umbră, din zavistie, de vecini. Şi una, şi alta sânt în zadar. A doua lumânare arată adevărata soartă a unui astfel de om. Dumnezeiasca purtare-de-grijă îl descoperă şi-l înalță ca pe o lumânare în sfeşnic, să lumineze lumii.

4. Cămara înseamnă odaia cea tainică a casei. Cămara lăuntrică a omului este inima. „Iar tu, când te rogi, intră în cămara ta." /Mat 6:6/ Şi acolo roagă-te, spre deosebire de fățarnicii ce se roagă în văzul lumii. Intră în inima ta cu mintea ta, oriunde te-ai afla, şi, lepădând toată amintirea cea de din-

afară, dă-te lui Dumnezeu cu totul în rugăciune.
5. Uşa Îl simbolizează pe Hristos, după propriile Lui cuvinte: „Eu sânt uşa; prin mine de va intra cineva, se va mântui.” Afară de El nu e altă intrare în Împărăția Cerurilor. Şi uşa aceea este strâmtă, tot după cuvintele Sale: „intrați prin poarta cea strâmtă.” De ce strâmtă? Ca, strecurându-ne prin ea cu osteneală, să lepădăm de pe noi pielea de şarpe a omul cel vechi, firesc, cu care nu se intră în Rai.
6. Şi calea Îl înseamnă pe Hristos. „Eu sânt calea, adevărul şi viața,” a zis El despre Sine.
7. Casa zidită pe piatră înseamnă Biserica lui Hristos, zidită pe credința în Fiul lui Dumnezeu. Ea înseamnă totodată şi educarea tineretului pe temelia evanghelică. În timp ce casa zidită pe nisip înseamnă orice zidire duhovnicească şi morală clădită pe ceva potrivnic lui Hristos.
8. Burdufurile noi şi vinul nou simbolizează învățătura lui Hristos şi oamenii cei noi. Prin pocăință, oamenii se schimbă, se curățesc şi se înnoiesc, şi se fac noi. În oameni ca aceştia poate să încapă doar învățătura cea nouă a lui Hristos. Fariseii erau ca nişte burdufuri vechi, drept care nici n'a putut încăpea în ei învățătura cea nouă şi tare a lui Hristos.
9. Petecul nou şi haina veche. Acestea simbolizează obişnuita metodă necreştinească de a se drege puțintel omul cel vechi, de a se cârpi puțin cu ceva nou, în timp ce el, de fapt, rămâne vechi. Lucrul acesta este valabil şi pentru toate încercările superficiale de a drege lucrurile în societatea omenească prin cârpeală, în locul înnoirii din temelie prin Hristos. Precum petecul cel nou se desprinde grabnic de haina veche şi cade, iar jerpelitura devine mai mare

şi mai caraghioasă, tot aşa şi de cei învechiți în păcate se desprinde învățătura nouă, dumnezeiască, încât rănile cele vechi se arată mai adânci şi mai groaznice decât înainte de cârpeală.

10. Jugul e simbol al robiei. Două sânt cele mai grele robii: la popoarele păgâne şi la patimi, iar cea dintâi are loc datorită celei de-a doua. /vezi Ieremia 27/ În locul tuturor jugurilor grele pământeşti, Hristos îi îmbie pe oameni cu jugul Său, care defel nu este apăsător: „Jugul meu este bun!"

11. Crucea este simbol al mântuirii, prin pătimirea de bunăvoie a omului dinafară pentru cel lăuntric, totul din dragoste pentru Hristos, Cel ce iubeşte. Crucea e nebunie pentru cei ce pier şi putere a lui Dumnezeu pentru cei ce se mântuiesc. /I Cor. 1:18/ Zis'a Domnul: „Şi cela ce nu va lua crucea sa şi să vie dupre mine, nu este mie vrednic." /Mat. 10:38/ Crucile noastre sânt mici şi uşoare față de Crucea Lui, deoarece fiecare dintre noi poartă crucea pentru păcatele sale, pe când El a luat o Cruce neasemuit de grea pentru păcatele lumii întregi. De asta şi spune: „crucea sa," nu: „crucea Mea."

12. Paharul chinului lui Hristos este simbol al mântuirii noastre. Paharul sângelui lui Hristos înseamnă Noul Legământ al lui Dumnezeu cu oamenii. „Acest păhar legământul cel nou este," spune Apostolul. /I Cor. 11:25/ Iar Domnul Însuşi a zis: „Beți dintru acesta toți, că acesta este sângele meu al legământului celui nou." /Mat. 26:27-28/ Legământul cel Vechi era întemeiat pe sângele dobitoacelor necuvântătoare, pe când cel Nou este întemeiat pe sângele Dreptului, pe sângele Celui ce este cuvântarea însăşi – singurul şi adevăratul Cuvânt al lui Dumnezeu.

13. Paharul şi blidul. Paharul şi blidul obişnuit înseamnă omul curat sau necurat. Este mai important să cureți paharul şi blidul pe dinăuntru decât pe dinafară. Deopotrivă, este mai important să păstrezi curat sufletul decât trupul. „Farisee oarbe, curățeşte întâi lăuntrul păharului şi blidului, ca să fie şi cea dinafară a lor curată." /Mat. 23:26/
14. Mormintele văruite şi vopsite înseamnă oamenii cei fățarnici. Degeaba sânt mormintele împodobite pe dinafară, dacă pe „dinlăuntru pline sânt de oasele morților şi de toată necurăția." /Mat. 23:27/ Oasele de morți înseamnă inimile împietrite şi cugetul înşelat al oamenilor care nu se lasă înrâuriți de Duhul lui Dumnezeu. Toată necurăția înseamnă viciile şi patimile cele puturoase. Toate acestea sânt însă mascate la oamenii cei fățarnici printr'o corectitudine exterioară, ca la mormintele văruite.
15. Punga e simbol al odoarelor bunătăților cereşti. La fel şi comoara. „Făceți vouă pungi carile nu se învechesc, comoară neîmpuținată." /Lc. 12:33/
16. Făcliile aprinse şi mijloacele încinse sânt simbol al minții luminate de credința lui Hristos şi al trupului încins cu înfrânarea. /Lc. 12:35/
17. Casa e simbol al cereştilor lăcaşuri. „În casa Tatălui meu lăcaşuri multe sânt." /Io. 14:2/ Biserica, ca lăcaş, este simbol al trupului omenesc. „Au nu ştiți că trupul vostru lăcaş celui dintru voi Sfânt Duh este?" /I Cor. 6:19/
18. Toiagul e simbol al stăpânirii şi al domniei. El aminteşte însă şi de îngerul păzitor, care se află de-a dreapta omului, ajutându-l să nu cadă în mlaştina păcatului.
19. Sabia e simbol al cuvântului lui Dumnezeu, ca şi

sămânța. Numai că sămânța înseamnă graiurile lui Dumnezeu cele vestite, iar sabia – puterea cuvintelor lui Dumnezeu. „Şi din gura lui sabie cu două ascuțituri ascuțită ieşind," spune Văzătorul de cele tainice Ioán. /Apoc. 1:16/ Pável porunceşte: „luați şi sabia Duhului, care este graiul lui Dumnezeu." /Efes. 6:17/

20. Pavăza înseamnă credința. „Preste toate luând păvaza credinței." /Efes. 6:16/ Şi, cu adevărat, credința îl apără pe om în această viață mai mult decât orice altceva.

21. Săgețile sânt simbol al ispitelor ce năvălesc asupra omului. Ele înseamnă mai cu seamă nevăzutele lovituri asupra sufletelor noastre de la nevăzutele duhuri ale întunericului. Duhurile întunericului aruncă în sufletele noastre gânduri rele şi pofte rele atât de repede şi pe neaşteptate, precum săgeata vânătorului loveşte cerbul care bea liniştit apă din izvor, nebănuind primejdia. Apostolul le porunceşte credincioşilor să vegheze cu toată răbdarea şi rugăciunea ca să poată „stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse." /Efes. 6:16/

IX
FAPTELE, STĂRILE ŞI OCUPAȚIILE CA SIMBOLURI

1. Naşterea trupească este simbol al naşterii duhovniceşti. Domnul a zis lui Nicodim: „De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vază împărăția lui Dumnezeu," adică împărăția realităților duhovniceşti.
2. Naşterea din femeie este închipuirea naşterii omului duhovnicesc în omul firesc, trupesc. „Femeia când naşte, întristare are... Iar dacă naşte copilul, nu-şi mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s'a născut om în lume." /Io. 16:21/
3. Preschimbarea apei în vin simbolizează preschimbarea minunată a omului pământesc în om ceresc. Săvârşitorul acestei preschimbări este Hristos, prin Duhul Sfânt. Nimeni altul nu e în stare să facă această minune, adică să îndumnezeiască sufletul şi să înduhovnicească trupul.
4. Pilde sau simboluri ale Împărăției Cereşti sânt: semănătorul care seamănă sământă în țarina sa; bobul de muştar, care din sământa cea mai mică creşte în arborele cel mai mare; drojdia pe care femeia o ia şi frământă cele trei măsuri până ce dospeşte întreg aluatul; comoara ascunsă în țarină, pe care, când o găseşte omul, merge şi vinde tot ce are ca să cumpere acea țarină; mărgăritarul cel de mult preț, pe care negustorul înțelept îl cumpără cu prețul întregii sale

averi; mreaja în care se prind peşti, şi buni şi răi, şi apoi se osebesc; nunta fiului de împărat, masa şi aşa mai departe.

5. Lucrătorul pământului, semănătorul, treierătorul, zidarul, fierarul, tâmplarul, olarul şi orice meseriaş care prelucrează un material grosolan şi brut, făcând din el ceva frumos şi folositor, Îl simbolizează pe Hristos Domnul. De aceea, când te uiți la oricare din ei cum preschimbă ceva nefolositor în ceva folositor, ceva grosolan în ceva plăcut, ceva murdar în ceva curat, ceva de rând în ceva nobil, ceva urât în ceva frumos, gândeşte-te la Hristos şi la lucrarea pe care o face El cu sufletul tău.

6. Deopotrivă sânt simboluri ale lui Hristos şi împăratul, şi judecătorul, şi doctorul, şi preotul, şi învățătorul, şi căpetenia de oşti, şi cârmaciul, şi călăuza, şi negustorul, şi gospodarul, şi tatăl, şi mirele.

7. Alergătorii dezbrăcați sânt simbol al luptătorilor duhovniceşti, care sânt dezbrăcați de bogăția şi grija acestei lumi. „Cum se poate lupta cu duhurile răutății iubitorul de avuție, de vreme ce prin aceasta îl pot lovi din toate părțile?," zice Sfântul Nil Sinaitul.

8. Secerişul semănăturilor pământeşti simbolizează secerişul duhovnicesc. Sufletele omeneşti sânt semănate în pământul trupului, şi semănătura creşte şi se pârguieşte. „Secerişul este mult, iar lucrătorii puțini," a zis Domnul. /Mat. 9:37/

9. Gospodarul care scoate din visteria sa lucrurile de preț, cele noi şi cele vechi, înseamnă omul duhovnicesc, care s'a învățat cu Împărăția Cerească din Noul şi Vechiul Legământ. Prin pilda aceasta, Domnul vrea să scoată la vedere însemnătatea

amândorura Legămintelor Sale, dar pune mai presus Noul Legământ. /Lc. 6:45/

10. Pescuitul înseamnă vânarea sufletelor omeneşti pentru Împărăţia lui Dumnezeu. „Veniţi dupre mine şi voiu face pre voi pescari de oameni," le-a făgăduit Domnul pescarilor de peşti. /Mar. 1:17/

11. Prin curăţia lor sufletească şi prin nerăutatea lor, copiii sânt simbol al cetăţenilor cerului. „De nu vă veţi întoarce şi să fiţi ca copiii, nu veţi intra întru împărăţia cerurilor," a zis Domnul. Şi a mai zis despre copii: „a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor." /Mat. 18:2; 19:14/

12. Judecata datornicului cel rău, care primeşte iertarea datoriei sale, însă nu iartă la rândul său, este simbol al Judecăţii lui Dumnezeu. Şi după cum împăratul l-a aruncat în temniţă pe datornicul nemilostiv, „aşa," zice Domnul, „şi Tatăl meu cel ceresc va face vouă, de nu veţi ierta fieştecare fratelui său." /Mat. 18:35/

13. Lucrătorii cei răi ai viei, care l-au omorât pe fiul stăpânului, înseamnă căpeteniile Iudeilor, care L-au omorât pe Fiul lui Dumnezeu. Lucrător rău este însă şi oricine nu se îngrijeşte cum se cuvine de sufletul său; oricine nu dă lui Dumnezeu nici o roadă duhovnicească, ci încă şi pe Hristos – Făcătorul roadei şi Aducătorul roadei – Îl omoară în sufletul său şi Îl aruncă din el. /Mat. 21/

14. Nunta este simbol al nunţii duhovniceşti, al iubirii sufletului pentru Hristos şi al cununării lui cu Hristos. Mirese ale lui Hristos sânt anumite suflete ale credincioşilor; mireasă a Lui este şi Biserica în întregul său. Sufletul care nu este cununat prin dragoste cu Hristos, este cununat prin patimă cu

pământul sau cu dracii. Văduva înseamnă sufletul întristat, care e despărțit de dragostea cea cerească şi de Mirele cel ceresc, Care este Hristos.

15. Trupul la care se adună vulturii este simbol al lui Hristos, Cel omorât pentru dreptate, în jurul căruia se adună sufletele cu zbor duhovnicesc de vultur.

16. Furtuna şi furul înseamnă caracterul neaşteptat al Celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. A doua venire a Mântuitorului va fi năpraznică precum furtuna şi fără de veste precum furul. „Pentru aceasta şi voi fiți gata, că în ceasul care nu gândiți, Fiul Omului va veni." /Mat. 24:44/

17. Negustoria este simbol al cumpărării Împărăției Cerurilor: în schimbul celor stricăcioase – cele nestricăcioase, în schimbul celor vremelnice – cele veşnice, în schimbul celor pământeşti – cele cereşti. După ce a împărțit talanții, stăpânul le-a zis slugilor: „Neguțătoriți până voiu veni." /Lc. 19:13/

18. Mâncarea şi băutura sânt simbol al desfătării duhovniceşti din Împărăția Cerurilor. „Ca să mâncați şi să beți la masa mea întru împărăția mea." /Lc. 22:30/

19. Chibzuiala pentru ridicarea unei clădiri este simbol al chibzuielii propriilor puteri pentru o nevoință duhovnicească mai mare sau mai mică. „Că cine dintru voi, vrând să zidească turn, au nu întâiu şezând îşi socoteşte cheltuiala?" /Lc. 14:28/

20. Fecioara, sau fecioria, înseamnă curăția sufletească. Apostolul îşi arată dorința: „Fecioară curată să vă pun înainte lui Hristos," gândindu-se la sufletele credincioşilor. /II Cor. 11:2/

X
VISELE CA SEMNE

1. „Prin vis, au întru cugetare de noapte, ca când ar cădea groaznică frică preste oameni întru adormiri pre pat: atuncea descoperă mintea oamenilor, cu chipuri de frică ca acestea au înfricoşat pre ei. Ca să întoarcă pre om dela strâmbătate, şi trupul lui dela cădere au izbăvit. Şi sufletul lui să-l cruțe de moarte, şi să nu cază el în războiu." /Iov 33:15-18/ Aşa i-a vorbit lui Ióv prietenul lui, Eliù. Adevărul acestor spuse a fost confirmat în nenumărate rânduri de experiența oamenilor.

2. Regele Avimeleh i-a luat-o lui Avraám pe soția lui, Sárra, ca s'o țină la sine. „Şi au intrat Dumnezeu la Avimeleh în somn noaptea, şi i-au zis lui: iată tu ai să mori pentru femeea care ai luat, că ea are bărbat." Şi s'a temut regele de visul acela, şi fără întârziere, în dimineața zilei următoare, i-a înapoiat-o pe Sárra soțului ei. /Fac. 20:3/

3. Când păgânul Laván îl prigonea pe Dreptul Iacóv, ginerele său, i S'a arătat în vis Dumnezeu şi i-a zis: „Păzeşte-te ca nu cumva să zici către Iacóv rele." /Fac. 31:24/ Acesta a fost un semnal pentru Laván, ca să renunțe şi să nu-i facă răul pe care îl plănuia.

4. Doi dintre slujitorii Faraonului, paharnicul şi pitarul, au fost împreună cu Iosíf în temniță. Amândoi au visat vise. Şi Iosíf le-a tâlcuit visele. Pentru paharnic, visul a fost semnul că peste scurtă vreme va fi scos din

temniță şi va îndeplini iarăşi slujba sa la curte, pe când pentru pitar visul a fost semnul că peste scurtă vreme va fi scos din temniță, dar nu ca să trăiască, ci ca să moară spânzurat. Precum le-a tâlcuit Iosíf, aşa li s'a şi întâmplat. /Fac. 40/

5. Al doilea vis pe care l-a văzut Împăratul Navuhodonosor, despre copacul cel înalt care a fost doborât la pământ, a fost semnul căderii acestui împărat şi al nebuniei lui care a ținut şapte ani de zile. Iar după ce au trecut şapte ani de zile, împăratul şi-a recăpătat mintea. Şi s'a pocăit Împăratul Navuhodonosor de trufia-i, pentru care şi venise nebunia asupra lui, şi a recunoscut veşnica stăpânire a Împăratului Ceresc. /Dan. 4/

6. Drept semne au slujit şi cele patru vise înfățişate la începutul Evangheliei după Matéi. Când Iosíf a vrut s'o lase pe Fecioara Marià, i s'a arătat Îngerul lui Dumnezeu în vis şi l-a dojenit să lepede bănuielile urâte şi să n-o lase pe Marià, „că ce s'au zămislit într'însa din Duhul Sfânt este." Mághii de la Răsărit nu s'au întors în Ierusalim, ci „luând înştiințare prin vis să nu se întoarcă către Iród, pre altă cale s'au dus la țara lor." Iar când Iród a poruncit uciderea pruncilor, iarăşi „Îngerul Domnului în vis se arată lui Iosíf" şi i-a zis să fugă cu Pruncul şi cu Maica în Egípt de sabia lui Iród. În cele din urmă, după moartea lui Iród, Îngerul lui Dumnezeu i-a poruncit lui Iosíf în vis să se întoarcă în pământul lui Israíl.

7. Soția lui Pilát, Sabina Publia, a avut un vis chinuitor în timp ce soțul ei Îl judeca pe Hristos. Visul acela i-a fost dat ca semnal al dreptății lui Hristos. Şi ea i-a zis lui Pilát: „Nimic ție şi dreptului aceluia, că multe am pătimit astăzi în vis pentru dânsul." /Mat. 27:19/

8. Nu de puține ori Dumnezeu le-a dat oamenilor semn în vis ca să nu facă ceea ce plănuiau. Se ştie că Împăratului Constantin i s'a arătat în vis Sfântul Nicolae şi i-a zis să oprească împlinirea pedepsei cu moartea asupra unui dregător, pentru că acela nu era vinovat. Şi împăratul i-a dat drumul dregătorului.
9. Unor evlavioase femei sterpe, care se rugau cu osârdie lui Dumnezeu să le învrednicească de naştere, li s'a dat în vis semn că rugăciunea lor a fost ascultată. Mama Sfântului Grigórie, luminătorul Armeniei, care fusese stearpă vreme îndelungată, a avut un vis minunat, cum din trupul ei a răsărit o viță înaltă şi bogată, care a acoperit toată țara Armeniei. Îndată după aceea l-a zămislit şi l-a născut pe Sfântul Grigórie.
10. Se întâmplă destul de des să i se dea cuiva în vis semnul apropierii morții. Aşa s'a întâmplat, de pildă, cu Cuviosul Die (19 Iulie). Însă pilde de vise ca semne sânt din belşug în zilele noastre, la fel ca în vremurile de demult. Cine are urechi de auzit, să audă, şi cine are înțelegere duhovnicească, să înțeleagă. S'ar putea scrie cărți întregi despre vise ca semne, ce se arată chiar în zilele noastre.

XI
ÎNTÂMPLĂRILE CA SEMNE

1. În zilele Mântuitorului s'au întâmplat două nenorociri în care au pierit oameni şi pe care Însuşi Mântuitorul le-a tâlcuit ca pe nişte semne. Pilát a omorât nişte Galileeni, şi „a amestecat sângele cu jertfele lor." Când faptul acesta a fost adus la cunoştința lui Iisus, El a răspuns: „Au vi se pare că Galileenii aceştia mai păcătoşi au fost decât toți Galileenii, căci au pătimit acestea?... Ci de nu vă veți pocăi, toți aşa veți pieri." /Lc. 13/ Adică: Ei erau păcătoşi, şi de aceea au pătimit. Dar nu erau mai păcătoşi decât voi toți. Acesta este pentru voi un semn de la Dumnezeu, ca să vă pocăiți grabnic. De nu veți înțelege şi de nu veți primi acest semn, toți veți pieri aşa.

2. A doua nenorocire nu a venit prin mână omenească, ci prin prăbuşirea turnului Siloamului. Cu acel prilej au pierit optsprezece locuitori ai Ierusalimului. După spusele lui Hristos, ar fi fost o greşeală să se creadă că „aceştia mai greşiți erau decât toți oamenii cari locuiesc în Ierusalim. Nicidecum, zic vouă; ci de nu vă veți pocăi, toți aşa veți pieri." /Lc. 13/ Aşadar, iarăşi un semnal pentru oameni. Potrivit lui Theofílact al Ohridei, „ei sânt pedepsiți cu moartea pentru ca noi să ne îndreptăm; dacă nu ne vom îndrepta, va da peste noi o şi mai mare nenorocire."

3. Un semn asemănător pentru cei fără-de-lege este

şi moartea lui Iród. Încărcat de fapte rele, Iród, în loc să îşi smerească trufia, şi mai mult se îngâmfa cu trufia sa. Şi odată, când a şezut pe tron şi a început să vorbească norodului cu trufie, „îndată a lovit pre el îngerul Domnului, pentru că nu lui Dumnezeu a dat slava, şi făcându-se mâncat de viermi, a murit." /F.Ap. 12:23/ Iată semnul lui Dumnezeu pentru toți trufaşii şi necredincioşii. Vai vouă, oameni trufaşi, care nu dați lui Dumnezeu ceea ce e al lui Dumnezeu, toți veți pieri la fel, dacă nu vă veți pocăi!

4. Un semn a fost şi moartea năprasnică a lui Anania şi a Sapfirei, care l-au mințit pe Apostolul Pétru. Prin acest semnal, Cel Preaînalt a vrut să-i amintească tinerei Biserici Creştineşti că trebuie să umble pe calea cea curată a adevărului. /F.Ap. 5/

5. Trimițându-i pe Apostoli în lume la propovăduire, Hristos le-a zis: „Iar celor ce vor crede, aceste semne vor urma: în numele meu draci vor scoate, în limbi nouă vor grăi, şerpi vor lua, şi de vor bea ceva de moarte nu-i va vătăma, pre bolnavi mâinile îşi vor pune şi bine le va fi." /Mc. 16:17-18/ Toate acestea s'au întâmplat de-a lungul istoriei Bisericii, până în ziua de astăzi, prin următorii lui Hristos cei sfinți şi drepți. Şi semnele acestea – semnalele acestea – au dat şi dau mărturie că Mesia cel aşteptat a venit în lume cu adevărat, şi că nu trebuie aşteptat altul.

6. Când Evreii cereau semn din cer, Domnul le-a dat răspuns: „Când se face seară ziceți: Senin va fi, că se roşeşte cerul; şi dimineața: Astăzi va fi furtună, că se roşeşte cerul posomorându-se. Fățarnicilor, fața cerului ştiți să o osebiți, dar semnele vremilor nu puteți?" /Mat. 16:2-3/ Vrea să spună că păcătoşii împietriți ştiau să ghicească semnele naturii, dar

semnalele lui Dumnezeu – minunile lui Hristos – nu ştiau.

7. Îl cleveteau Evreii pe Hristos că alungă dracii din oameni, pasămite, cu ajutorul lui Veelzevúl, domnul dracilor. După ce le-a răspuns cum se cuvine, Domnul le-a zis: „Iar dacă eu cu Duhul lui Dumnezeu scot dracii, iată a ajuns la voi împărăția lui Dumnezeu." /Mat. 12:28/ Şi întrucât Domnul negreşit cu Duhul lui Dumnezeu alunga dracii, faptele Lui puternice au slujit drept semne că într'adevăr a venit la oameni Împărăția Cerurilor.

8. Toate minunile lui Hristos au fost semne că a venit El, Cel atât de mult prorocit şi aşteptat, şi că a venit Împărăția lui Dumnezeu cu El şi prin El. Hristos s'a sprijinit pe minunile Sale ca pe nişte semne îndeajuns de credincioase pentru a descoperi personalitatea sa mesianică atunci când Ioán, din temnița lui Iród, şi-a trimis ucenicii la El ca să Îl întrebe: „Tu eşti cela ce va să vie, sau pre altul să aşteptăm?" În loc de a răspunde „sânt" sau „nu sânt," Hristos îi lămureşte arătându-le semne: „Orbii văd şi şchiopii umblă, leproşii se curățesc şi surzii aud, morții se scoală şi săracilor bine se vesteşte." /Mat. 11:5/

9. Şi animalele pot sluji, din adânca purtare-de-grijă a lui Dumnezeu, drept semn pentru om. Când a cântat cocoşul, Pétru a plâns. Cântarea cocoşului a fost semn al păcatului său. Şi asinul a slujit drept semn pentru Valaam, care se pornise a vorbi împotriva lui Dumnezeu, Cel unul, Cel adevărat.

10. Steaua de la Răsărit a fost semn pentru mághii cei înțelepți că S'a născut un împărat nou.

11. Adeseori întâlnim într'un ceas bun un om ce, chiar fără să vrea, ne alungă norii din suflet rezolvând

o problemă de-a noastră intimă. Adeseori auzim în societate o spusă care ne este de folos; adeseori rostim pe neaşteptate o spusă care îi este de folos celui ce ne ascultă. Sau primim o scrisoare de la cineva, tocmai atunci când trebuie. Sau, prinşi în țesătura vieții, cugetăm deznădăjduiți cu puțina noastră minte cum să se dezlege toate acestea, până când, pe neaşteptate, se întâmplă ceva ce dezleagă şi desluşeşte situația noastră. Aşadar, şi întâlnirea, şi spusa, şi scrisoarea, şi întâmplarea - toate sânt semne fie spre pedeapsire, fie spre mustrare, fie spre înțelepțire, fie încurajare, fie spre îndemnare sau spre pocăință.

XII
GÂNDURILE ŞI SIMŢĂMINTELE CA SEMNE

1. Omul socoate de obicei că toate gândurile sale sânt ale lui, roadele lui, de la el însuşi. Aceasta este însă o greşeală. Căci, prin asta, omul îşi proclamă duhul ca fiind o unitate absolută, ce nu este supusă înrâuririi puterilor duhovniceşti, fie bune, fie rele. De fapt, duhul omenesc este supus unor nenumărate înrâuriri ale puterilor duhovniceşti, ce se împletesc în el ca nişte şuvoaie, la fel cum trupul este supus înrâuririi a numeroase şi felurite forțe fizice.
2. Trimițându-i pe ucenicii Săi în lume, Hristos le-a prezis că vor fi duşi la judecată înaintea mai-marilor şi împăraților acestei lumi. Totodată, le-a poruncit limpede să nu se îngrijească dinainte cum se vor apăra şi ce vor răspunde: „Nu vă grijiți cum sau ce veți grăi, că se va da vouă întru acel ceas ce veți grăi." /Mat. 10:19/ Cine le va da şi cum li se va da? La aceasta Domnul răspunde: „Că nu veți fi voi grăind, ci Duhului Tatălui vostru este carele grăieşte întru voi." /Mat. 10:20/ Şi, cu adevărat, pescarii şi lucrătorii simpli au rostit şi au scris gânduri atât de înalte şi minunate, că niciodată n'au putut să ajungă la ele mințile cărturarilor şi filosofilor. Gândurile acestea nici nu erau de la oameni, ci de la Dumnezeu – semne că vorbeşte Dumnezeul cel Viu.
3. Apostolii, Prorocii şi Ierarhii sânt numiți „organe ale Duhului celui Sfânt." Ei au fost numiți astfel

pentru că Dumnezeu Duhul Sfânt a turnat în sufletul lor propriile Sale gânduri şi propria Sa putere, pe care ei le vesteau oamenilor. Cu gândurile lor aceştia nu au putut birui gândurile Duhului, nici cu puterea lor – puterea Duhului. Despre aceasta dă limpede mărturie Prorocul Ieremía, spunând cum a dorit să înceteze a proroci norodului din partea lui Dumnezeu, ca să scape de chinuri şi de pătimiri. „Nu voi numi numele Domnului, şi mai mult nu voiu grăi întru numele lui!" – în aşa chip s'a legat el. „Şi s'a făcut ca focul ce arde pârjol în oasele mele, şi m'am părăsit de pretutindeni şi nu pot suferi." /Ier. 20:9/ Şi iarăşi a trebuit să vorbească, nu de la sine, ci de la Duhul lui Dumnezeu.

4. Gândurile rele, apostate şi imorale, sânt mai cu seamă de la duhul răutății şi al minciunii. Din pricina păcatelor noastre, cu îngăduința lui Dumnezeu, duhul răutății atacă duhul nostru cu săgețile gândurilor mincinoase, înfățişărilor păcătoase, amintirilor şi închipuirilor rele. Necredinciosului împărat Ahav, care asculta mai degrabă minciunile dulcegi decât adevărurile amare, Prorocul Mihéia i-a grăit: „Şi acum, iată, au dat Domnul duh mincinos în gura tuturor prorocilor tăi aceştia, iar Domnul au grăit asupra ta rele." /II Paral. 18:22/ Aşadar, Dumnezeu îngăduie ca duhul rău să lucreze asupra minții şi gândurilor celor ce s'au murdărit cu păcatele şi s'au pregătit pentru lăcaşul răutății. Acesta le este semnul pieirii, dacă nu se trezesc, adică dacă nu primesc semnalul mustrării lui Dumnezeu prin vestitorul cel adevărat. Ahav însă a ascultat minciunile prorocilor mincinoşi, care îi proroceau biruința, şi s'a dus la război, şi a pierit în război.

5. Când, pe neaşteptate şi cu stăruință, începem să ne gândim la un om care se află departe, acesta este un semn că el ne duce grija şi vorbeşte despre noi, fie pentru noi, fie împotriva noastră, sau că, el sau o veste de la el, se apropie de noi. Când Hristos l-a tămăduit pe slăbănog în Capernaum, cărturarii ce erau de față gândeau în sinea lor: „Acesta huleşte." Domnul a văzut gândurile lor, şi le-a grăit: „Pentru ce cugetați viclene în inimile voastre?" /Mat. 9:4/
6. Ca semne, şi mai puternice decât gândurile se arată simțămintele omeneşti. Şi Isaác, şi Iacóv, şi Davíd au simțit apropierea morții, şi şi-au chemat fiii ca să le dea binecuvântare.
7. Mulți oameni îşi presimt moartea. Unii ofițeri şi soldați au avut limpede în război presimțirea morții în ziua când aveau să piară. Nu puțini dintre ei au zis: „Astăzi o să pier!" Acest simțământ, presentiment, nu au cum să-l ştie cei ce încă nu l-au avut. Faptul că el, ca semn, s'a arătat multor persoane, a fost însă întărit în numeroase rânduri prin fapte. Ferice de cel ce primeşte, prin presentiment, semnalul morții apropiate, şi se pocăieşte la vreme înaintea lui Dumnezeu, şi prin rugăciune şi iertare şi milostenie se pregăteşte de lumea cealaltă!
8. Simțământul ca semn al apropierii lui Hristos. Când Cleópa şi prietenul lui călătoreau către Emmaus, S'a alăturat lor Hristos cel înviat şi a stat de vorbă cu ei, însă ochii lor nu L-au recunoscut. Dar când El S'a făcut nevăzut, şi-au zis unul altuia: „Au nu era inima noastră arzând întru noi când grăia nouă pre cale şi când deschidea nouă Scripturile?" /Lc. 24:32/
9. Sfinții Ruşi Sérghie şi Serafím au simțit dinainte arătarea Preasfintei Născătoare-de-Dumnezeu. „As-

tăzi vom avea parte de o vizită înaltă!," le spuneau ei monahilor lor. Un semn asemănător au primit prin simțământ şi mulți alți Sfinți.

10. Simțământul ca semn se arată foarte ades la animale, mai ales înainte de vreme rea sau înaintea unei nenorociri, cum ar fi cutremurul de pământ. Se ştie că atunci când stăpânului va să i se întâmple vreo nenorocire, calul nechează şi câinele latră. Când Sfântului Artémie i se pregătea mucenicia, cerbul lui îmblânzit a început să gudure, să îi lingă mâinile şi să plângă.

11. Amărăciunea şi tristețea neaşteptate vin câteodată asupra omului fără o pricină învederată. Mai târziu se arată că acesta a fost un semn că acasă, în rândul rudelor sau al prietenilor, s'a întâmplat vreo moarte sau altă grea lovitură.

12. Simțământul de nespusă deznădejde, care îndreaptă gândurile spre sinucidere, este un semnal limpede că duhul rău – duhul akediei sau deznădejdii – a cuprins sufletul omenesc.

13. Bucuria ca semn. Marii duhovnici Creştini afirmă că atunci când cel ce se pocăieşte cu adevărat se roagă lui Dumnezeu cu osârdie, el simte mare bucurie şi căldură în inimă. Ei tâlcuiesc aceasta ca pe un semn că Dumnezeu i-a iertat aceluia păcatul pentru care se pocăia în rugăciune.

XIII
FIINȚĂRILE ŞI STĂRILE OBIŞNUITE CA SEMNE

1. Şi ceea ce se numeşte fiinţare sau stare obişnuită şi naturală este de fapt semn. Când Soarele străluceşte şi stelele călătoresc armonios prin cosmos pe căile lor; când căldurile vin la vremea lor, iar zăpezile şi ploile tot la vremea lor; când copiii se nasc în căsătorie, cresc şi sporesc; când ogoarele semănate rodesc; când vitele se înmulţesc şi belşugul zâmbeşte din toate părţile; când pacea împărăţeşte în locul războiului şi sănătatea în locul bolii – toate acestea sânt semne ale bunăvoirii şi binecuvântării lui Dumnezeu. Şi toate acestea nu sânt semne mai puţin însemnate pentru că ne vin din împărăţia duhovnicească a realităţii decât sânt fenomenele naturale neobişnuite, nenorociririle, existenţele şi stările anormale.

2. Iar cât priveşte faptul că acestea sânt semne ale milostivirii şi binecuvântării dumnezeieşti, ne dă mărturie Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu. Aşa a grăit Savaoth către norodul lui Israíl: „Faceţi toate cele rânduite de mine, păziţi poruncile mele şi le împliniţi pre ele, şi veţi locui fără de frică pre pământ. Pământul va da rodurile sale, şi veţi mânca întru saţiu, şi veţi locui fără de frică pre dânsul... Eu voiu trimite binecuvântarea mea.” /Lev. 25:18-21/ Şi altundeva, iarăşi: „Vor veni preste tine toate binecuvântările acestea şi te vor afla, de vei auzi cu auzul glasul Domnului Dumnezeului tău. Binecuvântat fii tu în cetate,

şi binecuvântat fii în țarină. Binecuvântate fie naşterile pântecelui tău şi rodurile pământului tău şi cirezile vacilor tale şi turmele oilor tale. Binecuvântate fie cămările tale şi rămăşițele tale... Să trimită Domnul ție binecuvântare în jicnițele tale şi la toate ori unde vei pune mâna ta...” /Deut. 28:2-8/

3. Şi prin alți Proroci vorbeşte în chip asemănător. Prin Prorocul Zaharía, Domnul spune că Se va milostivi de rămăşița cea pocăită a norodului Său – după pedepse amare – şi „via va da rodul său, şi pământul va da odraslele sale, şi cerul va da roua sa...” /Zah. 8:12/

4. Însă milostivirea lui Dumnezeu întrece înțelegerea omenească. Dumnezeu Îşi revarsă mila adeseori nu doar asupra drepților, ci şi asupra păcătoşilor, ba încă şi asupra păgânilor. Aşa le-a vorbit Pável în Lístra păgânilor despre „Dumnezeul cel viu, carele au făcut cerul şi pământul şi marea şi toate câte sânt într'însele; carele întru neamurile cele trecute au lăsat toate limbile să umble în căile lor; însă nu s'au lăsat pre sine nemărturisit, că bunătăți lucrând, din cer au dat nouă ploi şi vremi roditoare, umplând de hrană şi de veselie inimile noastre.” /F.Ap. 14:14-16/ Toate aceste lucruri ale milostivirii dumnezeieşti nu au slujit în atare cazuri ca semn al încuviințării păgânismului şi nedreptății omeneşti, ci ca semnal pentru cei nedrepți să se trezească, să-şi vină în sine, să se ruşineze şi să se întoarcă la Dumnezeu cel drept.

5. Întocmai aceeaşi noimă o au şi cuvintele Mântuitorului despre Dumnezeu, Care „pre soarele său îl răsare preste cei vicleni şi preste cei buni, şi plouă preste cei drepți şi preste cei nedrepți.” /Mat. 5:45/ Ca şi atunci când un părinte ar avea doi fii –

unul ascultător, celălalt neascultător – şi amândorura le-ar face daruri deopotrivă de prețioase. „Oare aceasta nu este o nedreptate?” - te superi tu, omule. Însă Dumnezeu nu este ca omul. Nu te supăra, ci fă închinăciune pân’la țărâna neagră înțelepciunii şi milostivirii lui Dumnezeu. Fiindcă aici nu este vorba de dreptate, ci de înțelepciunea Tatălui, cum să-i mântuiască pe toți copiii Lui, cum să îl întărească pe cel bun şi cum să îl îndrepte pe cel rău. E vreme şi pentru pedeapsă. Va fi vreme şi pentru cea mai subțire deosebire între dreptate şi nedreptate. Dar este, pe de altă parte, o vreme când Cel Preaînalt, după înțelepciunea Sa, încearcă să-i întoarcă pe rătăciți nu prin semnul chinului şi pedepsei, ci prin semnul milostivirii.

XIV
CUNOAŞTEREA ADEVĂRULUI

Cei ce nu-L recunosc pe Dumnezeu cel viu, nici sfânta Lui purtare-de-grijă pentru oameni şi nici măcar împărăția realităților duhovniceşti, cum privesc semnele ce li se dau oamenilor în această viață? Cum tâlcuiesc semnele acestea Europeanul materialist şi Indianul nihilist?

Ei le privesc precum un om lipsit de vedere priveşte la Soare şi la stele. Le tâlcuiesc precum un om adormit interpretează fanteziile sale în vis. Pentru filosoful materialist nu există îndeobşte nici un fel de semne, nici în fenomene, nici în lucruri, nici în vise, nici în gânduri, nici în cuvinte, nici în întâmplări. Tot ce există şi ființează, după socotința lui, există şi ființează fără noimă şi fără scop. O roată o împinge pe cealaltă, a doua pe a treia şi tot aşa. Dacă roțile calcă pe cineva, nu este vina nici a roților, nici a lui, ci este numai jocul inevitabil şi fatal al întâmplării. Visele, gândurile, cuvintele şi faptele – toate acestea pentru el sânt un măciniş, pe care moara trupească îl macină şi îl leapădă, îl tot macină şi îl tot leapădă, până ce şi această moară ajunge la rându-i a fi măcinată şi lepădată de o alta mai puternică şi mai dințată.

Dacă pentru nihilistul Indian omul însuşi este umbră neînsemnată şi fără noimă, darămite visele, gândurile, cuvintele şi mişcările acestei umbre! „Ce

semne," ar zice el, „de vreme ce nu există nici Cine să dea semn şi nici cine să îl primească! Viața este un vis neînsemnat – şi atunci, ce poate să însemne un vis al acestui vis? Omul este un abur – ce valoare să aibă gândurile şi simțămintele unui om, adică unduirile unui abur? Universul este fără margini în timp şi spațiu, ceea ce de fapt înseamnă că este nemişcat – şi atunci, cum se poate vorbi despre semne cu înțeles şi scop ale unor mişcări şi fapte, de vreme ce tot ce pare mişcare sau faptă sau acțiune nu este altceva decât himera acestei mase cenuşii pe care o numim creier?"

Cu adevărat, este nevoie de un eroism ceresc pentru a mântui lumea de aceste două morți. Şi acest eroism ceresc s'a arătat lumii sub numele Veştii celei Bune a lui Hristos.

Creştinismul a dat noimă la toate. De aceea S'a şi arătat Cuvântul lui Dumnezeu în trup. Pentru că nu se poate spune că numai ceva are rostul său, pe când restul – nu. Căci dacă este noimă, ea trebuie să fie în toate: în oameni, în lucruri, în evenimente, în gânduri, în cuvinte, în fenomene, în mişcări, în vise – pe scurt, în toate este un rost, plăcut sau neplăcut nouă, dar totuşi rost. Ca atare, Creştinismul este singura explicație cuvântătoare şi înțelegătoare a lucrurilor şi a vieții. Oare cineva îl va pricepe ca pe o rază în întuneric, ca pe un îndrumător în viață, ca pe o înnoire în putrejune şi ca pe o mântuire în mormânt? Aceasta nu depinde de această explicație, ci de pregătirea şi deschiderea omului de a pricepe şi de a primi.

XV
FENOMENELE NATURALE ŞI NENOROCIRILE CA SEMNE

1. Pe cea dintâi pagină a Sfintei Scripturi stă scris că Făcătorul a făcut luminători pe bolta cerească, pentru a fi semne. Sensul exterior al acestor spuse este „ca să fie semne vremurilor şi zilelor şi anilor," precum şi scrie acolo. Sensul lăuntric însă este „ca să fie semne duhovnicesc-morale pentru oamenii gânditori." Cu alte cuvinte, ca să fie semnale pentru oamenii lui Dumnezeu, semnale ale bunăvoinței sau mâniei dumnezeieşti, îndemnuri sau prorocii.
2. Când Hristos a murit pe cruce, „întuneric s'a făcut preste tot pământul până la al nouălea ceas, şi s'a întunecat soarele şi s'a rumpt catapeteasma bisericii prin mijloc. Şi pământul s'a cutremurat şi pietrile s'au despicat, şi mormânturile s'au deschis." /Lc. 23:44; Mat. 27:51/ Cu adevărat, semne limpezi ale dreptății lui Hristos şi ale mâniei cereşti!
3. La rugăciunea Dreptului Iisús Navì, Cel Preaînalt a oprit mersul Soarelui şi al Lunii: „şi au stătut soarele şi luna, cu starea," /Is.Nv. 10:13/ semn că Dumnezeu îl ascultă pe cel drept. Ce nu va face Cel Preaînalt pentru cei care Îl iubesc! Şi pe Soarele său îl va opri, şi pe cruce Se va răstigni – din iubire pentru cei iubiți.
4. Regelui bolnav Iezechía, marele Isaía i-a grăit cuvânt (de la Dumnezeu) că se va înzdrăveni şi nu va

muri. „Ce semn este că mă va însănătoşa Domnul?" – a întrebat regele. Atunci, prorocul s'a rugat Domnului cu lacrimi ca pe ceasul din Ierusalim să se întoarcă umbra suliței înapoi cu zece linii, şi acesta să fie semn pentru regele cel bolnav. Şi, într'adevăr, Domnul „a întors umbra dela semn înapoi zece trepte." /IV Împ. 20:11/

5. Am zis în altă parte că steaua de la răsărit, care i-a dus şi i-a adus pe mághi la Vithleem, a fost semn al naşterii Împăratului celui Mare. De bună seamă, steaua aceasta este nemaipomenită în toate privințele. Dar dacă am intra în subțirimea înțelegerii, ne-am da seama că şi stelele obişnuite au slujit drept semne sau semnale dumnezeieşti în felurite vremuri şi în felurite împrejurări. Făcătorul a vestit prin ele despre Sine şi despre voia Sa.

6. Tunetele şi ploaia ca semnale dumnezeieşti. Zis-a bătrânul Proroc Samuil către norodul lui Israíl că nu Îi este plăcut lui Dumnezeu faptul că ei caută împărat în locul judecătorilor, ca să domnească peste ei. Drept dovadă, Samuil a vestit că Dumnezeu va da îndată mărturie despre lucrul acesta prin tunete şi ploaie. „Şi a chemat Samuil pre Domnul şi au dat Domnul tunete şi ploaie în ziua aceea, şi s'a temut foarte norodul de Domnul şi de Samuil." /I Împ. 12:18/

7. Tunetele ca semnale ale mâniei dumnezeieşti s'au arătat şi în vremea unui război între Israiliteni şi Filisteni. În cazul acesta, mânia lui Dumnezeu a fost asupra Filistenilor. „A tunat Domnul cu glas mare în ziua aceea preste cei de alt neam, şi s'au împrăştiat şi s'au înfrânt înaintea lui Israíl." /I Împ. 7:10/

8. Potopul cel de obşte a fost semn al mâniei dumnezeieşti asupra neamului omenesc din pricina

fărădelegii obşteşti, pentru că „fiecare cugetă în inima sa cu deadinsul la viclenii în toate zilele." /Fac. 6:5/ Când potopul s'a sfârşit, Dumnezeu i-a zis Dreptului Noe că a pus curcubeul în nori ca semn că nu va mai trimite potop peste toată lumea. „Curcubeul meu îl pun în nori, şi va fi semn de legământ între mine şi pământ." /Fac. 9:13/ Nu că n'ar fi existat curcubeu înainte de aceasta, ci atunci a fost făcut acesta semn anume de Dumnezeu. Dar dacă potopul nu se mai repetă, oare inundațiile nu se repetă? Şi ce sânt cumplitele inundații pe care le vedem în zilele noastre, dacă nu vestirea mâniei lui Dumnezeu din pricina fărădelegilor omeneşti? Cine poate citi cu duhul, să citească.

9. Seceta ca semnal. Din pricina faptelor nelegiuite ale regelui Ahav, s'a închis cerul deasupra lui Israíl şi n'a căzut ploaie preț de trei ani şi şase luni. Însă şi toate celelalte secete, care lipsesc pe oameni de pâine, sânt pedeapsă şi sânt semn. Din pricina apostaziei, strigă Prorocul, „au lipsit ploile de toamnă, la fel şi cele de primăvară" – cele de primăvară, adică cele mai trebuincioase pentru semănături. De aceea, zice mai departe Sfântul Ieremía, „semănat-ați grâu şi spini ați secerat, sorții lor nu vor folosi lor; ruşinați-vă de fala voastră, de ocară înaintea Domnului." /Ier. 12:13/ Şi iarăşi, mai departe: „Şi lucrurile pământului au încetat, pentru că nu era ploaie; plugarii s'au mâhnit, acoperit-au capetele lor." /Ier. 14:4/

10. Iar cât priveşte faptul că Domnul rânduieşte ploaia peste un loc, iar peste altul nu, ca semn, din pricină că se face nedreptate săracilor şi sânt asupriți, oare nu dă mărturie limpede despre aceasta Prorocul Amos? „Am oprit dela voi ploaia cu trei luni mai nainte de

seceriş, şi voiu ploua preste o cetate, iar preste o cetate nu voiu ploua; o parte se va uda, şi partea preste carea nu voiu ploua se va usca," zice Domnul. Acestea sânt semne dumnezeieşti. În acest fel, Dumnezeu le vesteşte oamenilor ce gândeşte, aşa cum Însuşi spune despre Sine în încheierea cuvintelor acestora, că numele Lui este „Domnul oştirilor," „Cel ce vestesc la oameni." /Amos 4:7, 13/

11. Din pricina necredinței şi nemilostivirii omului față de om vin şi cutremurele. „Pentru aceasta, au nu se va turbura pământul?," grăieşte iarăşi Amos. /Amos 8:8/ Iar marele Isaía strigă asupra cetății nelegiuite zicând: „Dela Domnul Savaoth... va fi cercetare cu tunet şi cutremur şi glas mare, vifor învăluindu-se şi pară de foc mistuind." /Isa. 29:6/

12. Însă cutremurul poate fi câteodată şi semn al bunăvoinței lui Dumnezeu, nu întotdeauna al mâniei. Astfel, la învierea Domnului din mormânt, „iată cutremur mare s'a făcut." /Mat. 28:2/ Şi oarecând Apostolii fiind adunați la rugăciune în Ierusalim, ca Domnul să-i întărească împotriva vrăjmaşilor lui Hristos, „s'a clătit locul unde erau adunați." /F.Ap. 4:31/ Asta s'a întâmplat şi când Apostolii Pável şi Sila au fost aruncați în temniță în cetatea Filíppi. În miez de noapte, bărbații aceştia sfinți stăteau la rugăciune, „lăudau pre Dumnezeu... Şi fără de veste s'a făcut cutremur mare, cât s'au clătit temeliile temniței." /F.Ap. 16:26/

13. Semne sânt şi grindina, şi căderea stelelor, şi căderea cenuşii din cer, şi năvălirea lăcustelor, şi a şerpilor, şi a şoarecilor, şi a multor altor gângănii, ca oarecând în Egípt. Şi, prin semnele acestea, Cel Preaînalt „vesteşte la oameni" gândurile sale.

/Amos 4, 13/ Prorocul Agheu spune din partea Domnului: „Bătutu-v'am pre voi cu nerodire, şi cu stricăciunea aerului şi cu grindine toate lucrurile mâinilor voastre, şi nu v'aţi întors la mine, zice Domnul." /Agh. 2:17; Ps. 77:48/

14. Uneori, fenomenele cereşti neobişnuite au slujit drept semne prevestitoare. În istoria Serbiei a rămas amintirea stelelor căzătoare din ajunul războiului Sârbo-Bulgăresc. Iar ce s'a arătat pe cer înaintea primei Răscoale Sârbeşti împotriva Turcilor, cel mai bine a descris în stihuri Filip Vişnici: „...de la Sfântul Trífon la Sfântul Gheórghie fiece noapte Luna se întunecă... de la Sfântul Gheórghie la Sfântul Dimítrie stegarii însângeraţi călătoreau prin cerul deschis deasupra Serbiei... Fulgerul a trăznit în ziua Sfântului Sáva în mijlocul iernii când nu este vremea lui. Fulgerul strălucea în ziua când se face pomenirea Cinstitului Lanţ al Sfântului Pétru, s'a cutremurat pământul din răsărit... de Sfântul Trífon scapără Soarele ca primăvara, zorile de trei ori mânecă şi de trei ori se ivesc la răsărit."

Oare la ce au slujit toate acestea semne? La aceasta au slujit – „că în Serbia pământul se va răsturna şi altă judecată va să vină..."

XVI
OMUL, SEMN OMULUI

1. Făcătorul oamenilor face totul ca să îi mântuiască pe oameni: pe cei neînțelepți să-i înțelepțească, pe cei întunecați să îi lumineze, pe cei rătăciți să îi scoată la calea dreaptă, pe cei adormiți să îi deştepte, El le semnalizează oamenilor sfânta Sa voie şi năzuință prin stele, şi prin lucruri, şi prin felurite ființări şi stări, şi prin vise, şi prin năpaste, şi prin animale. Pe lângă toate acestea, El îl mai face şi pe om semn pentru alt om, sau un popor – semn pentru alt popor. Omul duhovnicesc poate vedea acest fapt în toată ziua şi în tot ceasul, şi se încredințează de adevărul lui. Iar Sfânta Scriptură, ca „registru" al voii lui Dumnezeu în menirile oamenilor şi popoarelor, întăreşte această încredințare de zi cu zi. Cel mai mare semn care a fost arătat din lumea realităților duhovniceşti acestei lumi a simbolurilor, arătat tuturor oamenilor şi neamurilor, este Însuşi Domnul Iisus Hristos. Încă în vreme ce Maica Sa Îl purta în brațe, Sfântul Simeón Primitorul-de-Dumnezeu a prezis despre El că va fi semnul căruia i se va grăi împotrivă. /cf. Lc. 2:34/
2. Şi Sfânta Fecioară Marià a slujit drept semn al puterii şi al înțelepciunii lui Dumnezeu în planul mântuirii oamenilor, precum a prorocit Sfântul Isaía vorbind în vedenie despre ea: „Pentru aceasta însuşi Domnul va da vouă semn: Iată fecioara în

pântece va lua şi va naşte fiu, şi vei chema numele lui Emmanuil." /Isa. 7:14/
3. Apostolul Andrei a mers primul după Iisus. După aceea, el l-a găsit pe fratele său, Símon, şi i-a povestit pe Cine a găsit, zicând: „Am aflat pre Messía, ce se tălmăceşte Hristos." /Io. 1:41/ La acest semnal, Símon Pétru a mers îndată şi s'a făcut ucenic al lui Hristos. Aşa s'a simțit şi Nathanaíl îmboldit prin Fílip ca să iasă în fața lui Messía. Aşa şi Sfântul Sáva al Serbiei, auzind de la un călugăr o istorisire despre Sfântul Munte, a lăsat toate şi a plecat în acea țară a monahilor şi a pustnicilor.
4. Prorocii şi drepții au fost semn de la Dumnezeu pentru oameni. „Semn am dat pre tine casei lui Israíl," /Iez. 12:6/ i-a zis Domnul Prorocului Iezechiíl. Şi iarăşi: „Iezechiíl va fi vouă întru minune" (adică semn): „după toate câte a făcut, faceți." /Iez. 24:24/ Dar şi însuşi acest Proroc spune cu tărie înaintea poporului: semn. Isaía spune despre sine acelaşi lucru: Iată eu şi pruncii, carii au dat mie Dumnezeul, şi vor fi semne şi minuni în casa lui Dumnezeul dela Dumnezeul Savaoth, „Iată," zice, „eu şi pruncii carii au dat mie Dumnezeul, şi vor fi semne şi minuni în casa lui Israíl dela Dumnezeul Savaoth." /Isa. 8:18/ Trebuie băgat de seamă mai ales de la cine spune Isaía că vine semnul acesta: „semne – dela Dumnezeu."
5. Înțeleptului Zorovavel, Domnul i-a zis că va cutremura cerul şi pământul şi va face schimbări mari în lume, dar că pe el, Zorovavel, îl va lua şi îl va pune ca pe o pecete, „că pre tine am ales, zice Domnul atotțiitorul." /Agh. 2:23/ Altfel spus, ca o pecete sau semn al dreptății înaintea lui

Dumnezeu, ca ceilalți să vadă şi ia pilda lui.
6. Dar Înțeleptul Dumnezeu nu dă pildă numai pe drepți, ca semn oamenilor, ci şi pe nelegiuiți. Astfel, despre cel ce se leapădă de El şi se dedă minciunilor şi fărădelegilor, Domnul grăieşte: „Voiu întări fața mea asupra omului aceluia, şi voiu pune pre el (semn) întru pustiire şi întru pierdere, şi voiu ridica pre el din mijlocul norodului meu, şi veți cunoaşte că eu sânt Domnul." /Iez. 14:8/ Îl va pedepsi în chip groaznic şi îl va pierde dintre cei vii, dar nu atât ca să Se răzbune, cât ca ceilalți să vadă ce se întâmplă cu el, şi să se teamă, şi să se întoarcă de la răutățile de acelaşi fel, şi să-L cunoască pe Făcătorul lor.
7. Precum omul este semn pentru om, aşa şi poporul pentru popor. Despre poporul Evreiesc luptător împotriva lui Dumnezeu, Domnul a grăit: „Şi voiu da pre ei spre risipire la toate împărățiile pământului, şi vor fi spre ocară şi spre pildă, şi spre ură şi spre blestem în tot locul." /Ier. 24:9/ Şi repetă acelaşi lucru cu alte cuvinte: „voiu pustii pre ei, şi-i voiu da spre stingere şi spre batjocură şi spre ocară vécinică." /Ier. 25:9/ Zicând aceasta, Sfântul Ieremìa repetă ceea ce spusese mai înainte Moisì, din partea lui Dumnezeu: „Vei fi acolo de râs şi de pildă şi de poveste la toate neamurile la care te va duce Domnul." /Deut. 28:37/ Cum a zis Domnul, aşa s'a şi făcut. Împrăştiați prin întreaga lume, Evreii au devenit semn şi pildă pentru toate popoarele.

XVII
RĂZBOIUL, FOAMETEA ŞI MOLIMA CA SEMNE

1. Aceste trei plăgi pot fi luate mai întâi ca simboluri, deoarece printr'un eveniment exterior exprimă starea lăuntrică a sufletelor şi a duhurilor omeneşti. Precum zice Apostolul Iacóv: „De unde sânt războaie şi sfezi între voi? Au nu de aici, din dezmierdăciunile voastre carile se oştesc întru mădulările voastre?" /Iac. 4:1/ Lupta lăuntrică împotriva lui Dumnezeu are ca împlinire lupta cea dinafară între oameni; războiul lăuntric are ca împlinire războiul cel dinafară. Aceasta este tainicul şi veşnicul simbolism al tuturor războaielor. Însă războiul, ca întâmplare într'un anumit timp şi într'o anumită generație, este semn de la Dumnezeu, pentru acel timp şi acea generație.
2. „Şi voiu trimite la ei foamete şi moarte şi sabie," zice Domnul; asupra celor tari de cerbice şi neascultători, asupra celor putreziți în gânduri şi dorințe stricate precum un coş de smochine putrede. „Şi voiu urmări pre ei cu sabie şi cu foamete şi cu ciumă," zice iarăşi Domnul prin Ieremia. „Că urgia Domnului a ieşit mânioasă, ieşit-a urgie hrănindu-se, preste cei necinstitori va veni." Acesta va fi semn de la Dumnezeu, ca oamenii să înțeleagă că Dumnezeu este Dumnezeu. „În zilele cele de apoi veți cunoaşte acestea," zice Domnul. /Ier. 24:10; 30:19; 30:20/
3. Foametea ca semn. În vremea Împăratului Davíd, trei ani neîntrerupți a fost foamete în popor. Iar Davíd

a căutat la fața Domnului, ca să afle pentru ce s'a întâmplat restriştea aceea. Şi a aflat împăratul, şi i s'a zis că a venit năpasta aceea din pricina jurământului încălcat, pe care regele Saul îl dăduse Gavaonitenilor, îl dăduse şi îl încălcase, i-a adus la credință şi apoi i-a ucis. /II Împ. 21:1/ Aşadar, nu este foamete într'o țară pentru că norii, „din întâmplare," au uitat să verse ploaie, sau pentru că pământul, „din întâmplare," a uitat să rodească roadă, sau pentru că neghina, din întâmplare, a înăbuşit grâul, sau pentru că lăcustele, „din întâmplare," au năpădit şi au mâncat hrana oamenilor, precum în chip neînțelegător tâlcuiesc unii oameni neînțelegători. Ci foametea este semn spre pedeapsă al Purtătorului-de-grijă celui Viu, ca oamenii să-şi aducă aminte, să se dezmeticească şi să se îndrepte.

4. Molima ca semn. S'a mândrit oarecând Împăratul Davíd, şi în trufia sa a poruncit să se facă numărătoarea poporului. Iar lui Dumnezeu nu i-a fost pe plac. Pentru că Dumnezeului nostru nu îi e pe plac nici un lucru care se face din trufie. Şi i-a zis Dumnezeu lui Davíd, printr'un Proroc, să aleagă ca pedeapsă una dintre trei rele: sau foamete, sau război, sau molimă. În strâmtorare cruntă, împăratul a ales molima. Şi a lovit boală grea în popor. „Şi au trimis Dumnezeu înger în Ierusalim ca să-l piarză, şi când îl pierdea au văzut Domnul şi i-au părut rău pentru răul acela, şi au zis îngerului celui ce pierdea: ajungă-ți, trage mâna ta." /I Paral. 21:15/ Aşadar, nu e nici molima între oameni ceva întâmplător, ci dintr'o pricină întemeiată, din pricină morală. Prin molimă, Cel Preaînalt le dă oamenilor semn că s'au abătut de la drumul drept şi s'au rătăcit. Cela ce vede

toate şi priveghează asupra tuturor le semnalizează călătorilor pământeşti ca să se dezmeticească şi s'o apuce pe calea dreaptă.

5. Poporul Creştinesc a înțeles dintotdeauna boala unor oameni ca pe un semn de la Dumnezeu. Această înțelegere este întocmai după Sfânta Scriptură. Când regele Ioram a călcat credința părinților săi, Prorocul Ilíe i-a prevestit: „Vei cădea în boală grea, în boala pântecelui, până când vor ieşi măruntaiele tale cu boala, din zi în zi." /II Paral. 21:15/ Şi boala Dreptului Iov a slujit drept semn atât pentru satana, cât şi pentru oameni: pentru satana, ca să se încredințeze că e neputincios împotriva dreptului, iar pentru oameni ca toți să vadă şi să ştie că Dumnezeu nu îngăduie ca dreptul să pătimească până în sfârşit. Şi boala lui Lázăr a trebuit să slujească oamenilor ca semnal al puterii lui Dumnezeu. Când Domnul Iisus a fost înştiințat că Lázăr, prietenul lui din Vithánia, este bolnav, a zis: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu." /Io. 11:4/ Însă Lázăr a murit. Dar nu a murit ca să moară, ci ca să fie înviat de Domnul cel Atotputernic. Şi astfel, cu adevărat, boala lui nu a fost spre moarte, ci „ca să se slăvească Fiul lui Dumnezeu printr'însa." /Io. 11:4/ Aşa a fost şi cu cel orb din naştere. /Io. 9/

XVIII
SEMNELE SFÂRŞITULUI LUMII

1. „Spune nouă... care este semnul venirii tale şi al sfârşitului veacului?” l-au întrebat ucenicii pe Hristos. /Mat. 24:3/ Iar El le-a înşirat numeroase semne. Aceste semne se vor arăta prin gânduri rătăcite şi simţăminte grosolane, prin oameni, prin lucruri, prin întâmplări între oameni, prin stihii şi prin fenomenele naturale. Pe scurt, mulţimea tuturor semnalelor de tot felul se va arăta înaintea sfârşitului lumii şi veacului.
2. Precum înainte de potop toate cugetele omeneşti erau îndreptate spre rău, aşa va fi şi înainte de sfârşitul lumii. Gândurile multor oameni vor fi rătăcite şi rele, iar simţămintele lor vor arăta dragoste răcită faţă de Dumnezeu şi de aproapele. „Răci-se-va dragostea multora.” /Mat. 24:12/ Şi se vor arăta numeroşi hristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi. Cei credincioşi se vor ţine de singurul Messía adevărat, Iisus Hristos, şi nu se vor lepăda de El nici cu preţul vieţii pământeşti. Pentru aceasta, ei vor fi urâţi de necredincioşi şi de amăgitori, şi vor fi prigoniţi şi chinuiţi. „Iar cela ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui.” /Mat. 10:22/
3. Apostolii lui Hristos îndepărtează ceva mai mult vălul tainei pe care Domnul le-a încredinţat-o. Pétru spune: „Aceasta mai nainte ştiind, că vor veni în zilele cele de apoi batjocuritori, dupre poftele

lor umblând." /II Pet. 3:3/ Încă şi Pável îi scrie lui Timothéi: „Va veni vremea când învăţătura cea sănătoasă nu o vor suferi, ci dupre poftele lor îşi vor îngrămădi învăţători cari să le gâdile urechile. Şi dela adevăr auzul îşi vor întoarce, iar la basne se vor pleca." /II Tim. 4:3-4/ Acelaşi Apostol şi mai tare vesteşte păcatele celei din urmă generaţii de pe pământ, zicând: „Ci aceasta să ştii, că în zilele cele de apoi vor veni vremi cumplite. Că vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, lăudăroşi, semeţi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţămitori, necuvioşi." /II Tim. 3:1-2/ Toate acestea se potrivesc acelor cuvinte ale lui Hristos despre prorocii mincinoşi şi răcirea dragostei.

4. Iar alte semne vor fi: se vor ridica un popor asupra altuia şi o împărăţie asupra alteia, vor fi dese răscoale şi războaie, vrajbe şi lupte, sminteli şi nelegiuiri, lepădări şi trădări. Aceste legături nefrăţeşti şi neomeneşti dintre oameni, ca şi altele de acelaşi fel, vor prevesti apropierea sfârşitului.

5. Foametea, molima, cutremurele. Toate acestea vor fi într'o măsură nemaiîntâlnită, şi în toată lumea, după cum s'a şi zis: „Că va fi atunci necaz mare, carele nu a fost din începutul lumii până acum, nici va fi." /Mat. 24:21/ Foametea va veni în parte de la secetă şi de la inundaţii şi viermi şi felurite insecte, parte de la faptul că oamenilor apostaţi li se va lua mintea, şi nu vor şti să împartă poporului hrană. Pentru că atunci când se pierde mila, se va pierde şi înţelegerea. Bolile vor secera oamenii mai abitir cu cât aceştia vor căuta tămăduire şi sănătate doar dinspre pământ. Iar cutremurele vor fi urmate de tălăzuirea mărilor, revărsarea râurilor, secarea multor

izvoare, uragane pe pământ şi furtuni pe oceane. Şi întrucât cutremurele vor fi foarte dese, popoarele vor trăi într'o frică neîncetată.

6.În acelaşi timp cu aceste fenomene înspăimântătoare se va desfăşura propovăduirea cu putere a Evangheliei. Râvna apostolească a adevăraţilor misionari nu se va lăsa înspăimântată, nici împiedicată de nimic. „Şi se va propovedui Evanghelia aceasta a împărăţiei în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile." /Mat. 24:14/ Oamenii adevăraţi, cu pecetea Duhului Sfânt nestricată într'înşii, vor duce învăţătura lui Hristos în toate părţile lumii, în ciuda hristoşilor mincinoşi şi a prorocilor mincinoşi şi a fraţilor mincinoşi, şi în ciuda tuturor făcătorilor de sminteală, a tuturor prigonitorilor şi chinuitorilor.

7. Ca semnal al sfârşitului, Pável numeşte şi ivirea lui Antihrist. El va fi „omul păcatului, fiul pierzării, protivnicul şi care se va înălţa mai presus de tot ce se numeşte Dumnezeu... arătând pre sine că este Dumnezeu." /II Thes. 2:3-4/ Pe acesta Domnul Iisus „îl va omorî cu duhul gurii sale." /II Thes. 2:8/ Dar el va fi semn vremii. Fericiţi cei ce nu se vor amăgi de înşelările şi minunile sale mincinoase şi negre.

8. Cu cât se va apropia mai mult sfârşitul, cu atât se vor înmulţi din ce în ce mai mult şi semnele sfârşitului. Soarele, Luna şi stelele vor arăta şi ele semne, şi aceasta „îndată dupre necazul acelor zile." /Mat. 24:29/ Soarele şi Luna se vor întuneca, iar stelele se vor clătina şi vor cădea din cer. Se va lăsa peste tot o beznă cumplită, în care se va auzi numai vuietul stelelor care cad, şi vuietul acela va acoperi deznădăjduitele strigăte ale oamenilor.

9. Arătarea marii şi luminatei cruci va fi un nou semn.

Cinstita Cruce, semnul Fiului lui Dumnezeu, Cel răstignit pentru oameni, va străluci atunci de la un capăt la altul al lumii şi va lumina în locul Soarelui. Şi popoarele vor plânge atunci, se vor tângui toate neamurile şi toate noroadele care vor fi atunci în viață, atât cei credincioşi, cât şi cei necredincioşi. Pentru că acest Semn va vesti biruința desăvârşită a lui Hristos cel Răstignit. Credincioşii vor plânge de bucurie, iar necredincioşii din pricina mustrărilor de conştiință – însă atât unii, cât şi ceilalți vor tremura de frica a ce va veni.

10. Toate acestea se vor desfăşura cu repeziciune. Pentru că venirea Fiului Omului va fi „precum iese fulgerul dela răsărit şi se arată până la apus.” /Mat. 24:27/ Atât de năpraznică şi luminoasă va fi a Doua Venire a Împăratului şi Domnului nostru. Şi El Se va arăta pe norii cerului „cu putere şi cu slavă multă,” negrăită şi neînchipuită.

11. Cel din urmă semn de biruință – semnal nu că El va veni, ci că El a venit deja – va fi glasul trâmbițelor îngereşti. La acest semn, sfinții îngeri îi vor aduna înaintea Domnului lor „pre cei aleşi ai lui din cele patru vânturi, dela marginile ceriurilor până la marginile lor.” /Mat. 24:31/ Şi drepții vor intra întru bucuria Domnului lor. „Şi aşa pururea cu Domnul vom fi,” după cum spune Pável cel ales. /I Thess. 4:17/

XIX
DEOSEBIREA ÎNTRE SIMBOLURI ŞI SEMNE

Simbolul este ceva trainic, semnul – ceva trecător.
De pildă, moartea trupească e îndeobşte un simbol al morţii sufleteşti, pe când moartea fiului Împăratului Davíd din pricina păcatului părintesc este un semn pentru tatăl lui, prin care e constatat păcatul şi prin care se cheamă la pocăinţă.
Soarele este cel mai mare simbol al lui Dumnezeu în natură, iar eclipsa de Soare este un semn pentru oamenii lui Dumnezeu.
Piatra este simbol al lui Hristos şi al credinţei în Hristos, ca temelie pe care se clădeşte viaţa duhovnicească. Despicarea pietrelor de la moartea lui Hristos este un semn.
Fiara sălbatică este simbol al unei patimi. Însă când fiara năvăleşte asupra omului şi-l sfâşie (ca pe acei copii ce îşi băteau joc de Sfântul Elisei sau ca pe Prorocul pomenit în I Împ. 3:24), atunci este un semn.
Vântul este unul dintre simbolurile Duhului Dumnezeiesc, însă când vântul răvăşeşte o casă, atunci este un semn.
Crucea este simbol al pătimirii şi al mântuirii, însă crucea arătată pe cer Împăratului Constantin – sau cea care se va arăta la a Doua Venire a lui Hristos – este un semn.
Apa este simbol al harului dumnezeiesc şi al curăţirii, pe când potopul sau inundaţia e un semn.

Omul, în raportul său cu natura, este simbol al lui Dumnezeu, însă cutare sau cutare om, care prin viața sau prin menirea sau prin cuvintele sale îți aminteşte de ceva, este un semn.
Pătimirea fără vină, ca şi pătimirea pentru o vină, este semn.
Bolile trupeşti simbolizează îndeobşte neputințele sufleteşti, însă o boală neaşteptată în familie e un semn.
Semn este şi un vis limpede, care nu are nevoie de tâlcuire. Visul poate fi însă şi simbolic, când este în chipuri şi întâmplări care cer tâlcuire.
Într'un cuvânt, toată lumea cea văzută este simbol al realității nevăzute, duhovniceşti, dar slujeşte drept semn pentru relațiile între lucrurile din ea – pentru relații, ca şi pentru schimbări, mutări, întâmplări, ființări şi stări.
Pentru cel ce a pătruns în învățătura duhovnicească şi ține deschisă în fața sa Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu nu este deloc greu să deosebească simbolurile de semne.

XX
CUNOAŞTEREA ADEVĂRULUI

Care este esența lucrurilor? Altfel spus, din care element sau protomaterie au fost zidite toate lucrurile din lume? Încă filosofii antici îşi puseseră problema aceasta, care nici până în ziua de astăzi nu a fost lămurită, nici scoasă de pe ordinea de zi. Oare va fi ea lămurită vreodată? Niciodată. Şi marele savant German du Bois-Reymond a zis: „niciodată."

Numai materialistul European şi nihilistul Indian sânt de părere că au rezolvat această problemă. Pentru materialistul European, materia este esența întregii lumi create. Dacă îl întrebați: „Care materie?," el vă va deschide istoria filosofiei, din care vă vor răsuna în urechi sute de filosofi materialişti, însă nici măcar doi nu vor cuvânta la fel. „Ce este această protomaterie?," întrebați voi. Iată răspunsurile lor: apa (Thales), aerul (Anaximandru), focul (Empedocle), pământul (Holbach), eterul (Gustave Le Bon), protoplasma (Haeckel), electricitatea (materialiştii cei mai recenți). Oare nu este limpede, din învălmăşeala presupunerilor de tot felul, că această problemă a fost cel mai puțin lămurită de către ei, cei cărora li se pare că au lămurit-o pe deplin?

Pentru nihilistul Indian, esența tuturor lucrurilor este nimicul, pentru că totul este umbră şi nălucire. Dacă nimic real nu există şi dacă lumea este himeră, atunci, bineînțeles, este lipsit de noimă să mai punem

problema „care este esența acestui nimic, acestei himere?" Noi ne permitem, însă, un raționament de felul următor: dacă s'a hotărât că totul este nimic, cine a hotărât şi cu ajutorul a ce? Negreşit, un om, cu ajutorul rațiunii. Aşadar, înseamnă că omul, cu rațiunea sa cu tot, este ceva. În orice caz, nici nihilistul n'a rezolvat problema esenței lucrurilor.
Şi atunci, unde ne aflăm după 3000 de ani de filosofare despre esență? În fața unei probleme pe de-a întregul nerezolvate şi deschise. Iar de vreme ce oamenii nu au putut rezolva problema aceasta, oare putem căuta altundeva? Bunăoară, la Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu?
Ce spune Sfânta Scriptură despre esența lucrurilor? Nimic. Cu desăvârşire nimic. Înseamnă că, în această privință, Ziditorul lumii nu a găsit de trebuință să ridice câtuşi de puțin vălul de pe această mare taină a Sa. Nici ca Mântuitor al lumii nu a binevoit să dea vreo descoperire în privința acestei taine.
Aşadar, Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu nu ne descoperă nimic cu privire la esența lucrurilor şi ființelor acestei lumi, însă ne descoperă multe, foarte multe, cu privire la însemnătatea ei. Rațiunea, pentru oameni neapărat trebuincioasă, pe care Dumnezeu a descoperit-o, nu se referă la esență, ci la însemnătatea lucrurilor. Însemnătatea lucrurilor este mântuitoarea ştiință de carte, pe care Tatăl cel ceresc a dăruit-o tuturor fiilor săi. Chiar s'ar putea spune că esența cuvântătoare a lucrurilor este însemnătatea lucrurilor.
Ce este esența unei litere scrise? Oare cerneala cu care a fost scrisă litera ori sunetul pe care îl desemnează? Chibzuiți la aceasta. Şi ce este esența

unui sunet: oare vibrația aerului sau însemnătatea pe care îl are sunetul acela? Apostolul Ziditorului spune: „În lume sânt cine ştie câte feluri de glasuri, şi nici unul dintr'însele este fără de înțeles." /I Cor. 14:10/ De la Dumnezeu nu se poate lua cu sila nici o taină, până ce n'o vesteşte El Însuşi. Dar despre protoesența lucrurilor create, în sens filosofic, Ziditorul nu le-a vestit nimic oamenilor – fără îndoială, pentru că oamenii nu au nevoie să ştie aşa ceva pentru a-şi îndeplini rostul pe care-l au pe pământ.

„Unde ai fost când am temeluit pământul? Ci spune-mi, de ai cunoştință?... Când s'au făcut stelele, lăudatu-m'au cu glas mare toți îngerii mei." /Iov 38:4, 7/ Dacă ar fi ca omul să se bizuie doar pe rațiunea sa în cercetarea esenței lucrurilor, ar trebui să fi fost de față la actul Zidirii lumii. Iar lucrul acesta este cu neputință. Dar şi atunci – presupunând că omul ar fi fost de față la Zidire – oare ar fi priceput şi înțeles, dacă Ziditorul nu i-ar fi descoperit şi lămurit? Iar simbolismul lucrurilor este necontenit înaintea ochilor noştri, întotdeauna nou şi curat, precum cea mai nouă ediție a unei cărți. Şi călăuza prin acest simbolism minunat, Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu, Descoperirea lui Dumnezeu, este mereu înaintea ochilor noştri.

Cine ştie dacă cercetarea esenței lucrurilor a făcut mai bun pe cineva... Dar, peste tot, se ştie faptul acesta: conştientizarea însemnătății lucrurilor lui Dumnezeu a făcut mai bune şi mai luminate nenumărate suflete. Aceste suflete fără număr, ştiute şi neştiute, pline de bucurie sfântă, L-au şi proslăvit cu adevărat pe Ziditorul lor, Cel Unul, Cel Viu.

Şi acum Îl proslăvesc în Împărăția Cerurilor, în împărăția realităților duhovniceşti, împreună cu îngerii cei cereşti.

Sfârşit şi lui Dumnezeu slavă!

CUPRINS

Colecția
**SFÂNTUL
NICOLAE VELIMIROVICI**

Sfântul Nicolae Velimirovici
Episcopul Ohridei și Jicei
SEMNE ȘI SIMBOLURI

Traducerea a fost făcută după originalul în limba Sârbă/ Свети Владика Николај, Изабрана дела у 10 књига - књига бр. 2, Глас Цркве, Ваљево, 1996

Traducere/ Adrian Tănăsescu-Vlas
Ionuț şi Sladjana Gurgu

Redactor/ Radu Hagiu
Concept grafic/ Ciprian Isac
Tehnoredactare/ Atelieruldegrafică.ro
Tipar/ Accent Print - Suceava

Editura Predania/
CP 67, OP 13 București
www.predania.ro

Distribuție/ Balkan Press
0748 211 218